ԺԲ. ՏԱՐԻ Ց310 (Ն. Տ.) 6 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1895 25 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1895 19 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԵՎՎԷԼ 1313 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سی

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Գրական

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	դահեկան արծաթ	150
» »	Վեցամսեայ	» »	76
» »	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	56
» »	Վեցամսեայ	»	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր.	Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ		Ղրուշ	[illegible]

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Հետեւեալ տան տպագրական մելաններով տպուած
Schiff, Srpek & Comp. à Vienne (Autriche)

ԳԻՒՂԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐ

Մալաթիայէն փունջ ուղղուած Թղթակցութիւն մը՝ Խուլիչ գիւղի վրայ խօսելու առթիւ՝ կը յիշէ Միացեալ Ընկերութեան նպաստով տասը տարիէ հետէ այնտեղ բացուած վարժարանը, որ նախ կեղտոտ ախոռ մը կը նմանէր. բայց աւելէ չորս տարի յառաջ, վախճ. նախորդ ուսուցիչ Ցովհաննէս Էֆ. (այժմ Տէր Եղիշէ քահանայ) Խաչատուրեանի, գիւղիս հիւսիսային կողմը ամենէն բարձր կառուցուեցաւ նորաշէն վարժարան մը որ կիրակէ օրերը եկեղեցիի տեղ կը ծառայէ։ Թղթակիցը կը նկարագրէ վարժարանին շէնքը, որ թէեւ քիչ մը փոքր, բայց գիւղին ամենէն շքեղ մէկ տունը կը ներկայէ, լուսաւոր ու պայծառ, պատերը ճերմակ ծեփերով և լուսամուտները երկաթեայ ձողերով, ինչ որ չինական դպրոցի մը համար մեծ առաւելութիւն է։ Առաջքը կը գտնուի վարդերով ու ոլեանդրներով զարդարուած փոքրիկ քառակուսի բակ մը որուն հիւսիսային կողմը, քանի մը սանդղամատ վերէն, քարայր մը կայ որ առաջ եկեղեցիի տեղ կը գործածուէր, Ս. Մինաս անունով։ Ցետոյ, տեղեկութիւններ նորընտիր ուսուցչին ժամանման վրայ, որ համակրանքով ընդունուեր է գիւղին ազգայիններէն և բանախօսութիւն մը արտասանելով յիշեցուցեր է անոնց՝ հոգեւոր հովուի մը ու տեսուչ խորհուրդի մը անհրաժեշտ հարկը, եկեղեցական ու կրթական գործերուն հսկելու համար։ Այս հրաւէրին վրայ, տասներկու գիւղերու—որոնց կեդրոնն է Խուլիչ—ազգայինները միանալով, իրենց հոգեւոր հովիւ ընտրեր են երեք տարիէ հետէ այն կողմերը գտնուող վարդապետ մը, Տ. Եղիա Փափազեան, ու տեսուչ խորհուրդ մը։

Մեր ուսուցիչ—Թղթակիցն ալ, Նփրկերտի նկարագրութեան վերջը, քանի մը տողով յիշած էր Միացեալ Ընկերութեան բացած գիւղային նախակրթարանը որ կը գտնուի առաջնորդարանին երկու յարկերուն մէջ, Տ. Վարդան վարդապետի ձեռքով շինուած. Նփրկերտի տղաքները, մեծ մասով օտարախօս, այդ կրթական յարկին տակ կը սորվին մայրենի լեզու, կրօնի նախնական գիտելիքները և այլն։

Հեռաւոր ու գեղջուկ անկիւններէ տասն աւան հասած այս տեղեկութիւններ սփոփարար բան մը ունին կրթական տեսակէտով. ճաշակը որ կը սիրէ նախակրթարաններու յատուկ պզտիկ՝ բայց սիրուն շէնքերու կառուցման մէջ, ու եռանդը որ կայ անոնց ուսումնական վիճակը հետզհետէ բարելաւելու համար, ուղեւորներուն ուշադրութիւնը գրաւած են, որոնք իրենց տպաւորութիւնը լրագրի մը հաղորդելով՝ ամեն տեղերու և մասնաւորապէս Պոլսոյ ազգայինները մասնակից կ'ընեն իրենց զգացած գոհունակութեան։ Եւ այս գոհունակութիւնը կը պարտինք Միացեալ Ընկերութեան, որ մեղուաջան գործունէութեամբ ու անվհատ եռանդով՝ կեդրոնէն կը հսկէ իր դպրոցներուն վրայ, կը հոգայ անոնց նիւթական պէտքերը, իր ուսուցիչներուն միջոցաւ գրգիռ կուտայ գեղացիներուն կրթուած ըլլալ ու դպրոց ղրկել իրենց զաւակները, դասագիրք ու դպրոցական առարկաներ կը հասցնէ, եւ դաստիարակներ կը պատրաստէ շրջանաւարտ սաներէն։

Այս Թափուած աշխատութիւններուն յարգը այնքան մեծ չի պիտի երեւնայ մեր աչքին, եթէ քիչ շատ զարգացած, կրթուած տարրերէ բաղկացող միջավայրի մը նուիրուած ըլլային, ուր տեղացիներն իրենք ալ կրնան դպրոց բանալ։ Բայց գեղի մը մէջ, օրինակ Խուլիչ—որուն բնակիչները մեծ մասով ջորեպանութեամբ ու ոստայնանկութեամբ կը պարապին և զուրկ են ուսմունքէ ու հարստութենէ. կամ Նփրկերտ—որուն բնիկ ազգայինները երկրագործ են ու քրդախօս, դպրոց բանալ, ողորմելի շէնքի մը մէջ հաւաքել կիսամերկ ու բոպիկ լաճերը, ու քանի մը տարուան մէջ՝ այդ ախոռին տեղ կանգնել բարձրադիր ու օդասուն վարժարան մը, կամ առաջնորդարանի յարկերը վերածել դասարանի, սովորական հոգածութիւններ չեն։

Եւ արդիւնքը, իր համեստ սահմանին մէջ, աւելի մեծ է՝ քան այստեղ Թաղային կարգ մը վարժարաններունը որոնց համար ամսական 40—50 ոսկի կը ծախսուի, ամենէն ծանօթ ուսուցիչները կը յատկացուին, ու նորէն նոյն վիճակին մէջ կը գտնուին ուր էին տասը քսան տարի առաջ։ Ասոնց հետ բաղդատմամբ՝ աւելի յառաջդիմութիւն ըրած չե՞ն ըլլար դպրոցներն այն գիւղերուն որուն հայ տղաքները հայերէն բառ մը չէին գիտեր, գիրքի վրայ գաղափար չունէին, և նախակրթարանի մը շրջանը բոլորելէ ետք՝ կը կարդան ու կը գրեն։

Միացեալ Ընկերութիւնը գովեստի պէտք չունի. ազգին ամեն դասակարգերը գնահատած են ու կը գնահատեն անոր կրթական շինիչ գործը։ Եւ եթէ Թղթակցութեան մը կամ նկարագրութեան մը առթիւ կը յիշատակենք իր այս կամ այն նախակրթարանին առիթանաբար յառաջդիմութիւնը, այն մտքով է Թէ տակաւին շատ գիւղեր ու աւաններ կան՝ դպրոցի կարօտ։ Մեր գնահատումը ու համակրանքը նիւթական յաւելում ձեւով մը արտայայտուելով այդ Ընկերութեան նկատմամբ, դիւրութիւն ընծայած կ'ըլլանք իր պիւտճէին բեռը Թեթեւցնելու և գիւղական նոր նախակրթարաններ բանալու։

Այս պէտքը չի մոռնանք, ձեռք բերուած արդիւնքին առջեւ։

Տ.

Ի՞ՆՉ Է ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Գ.

Իր նուէրները չէր գլանար ուխտաւոր ժողովուրդը, բայց ո՛չ այնպէս ինչպէս որ պէտք է։ Աստուածպաշտութիւնը հոգեկան զարգացած վիճակի մը ծնունդ է առաւելապէս, քան Թէ արտաքին ծիսագիտական հաշիւներու։ Եւ նիւթական, հոգւոյ ձեռնտուութիւնը, զոր ուխտաւորը կ'ընէ իր ուխտին առթիւ կարգ մը հաստատութիւններուն—որոնցմէ, ինչպէս ըսինք, կարելի է օգուտ քաղել, կրթական նպատակի ծառայեցնել — սերտ կապ մ'ունի այն վիճակին հետ, որուն համար ըսինք Թէ ուխտաւորութեան ամենէն բարձր ըմբռնումն է, այնպէս որ այդ ըմբռնումը, կրօնական զգացման Թուլացումը կը խուլցնէ նաեւ այն յօժար կամքը որ ամեն տեսակ պարտականութեանց մէջ պիտի յայտնուէր։ Երբ միանգամ ընդ միշտ միտ դրուի ուխտաւորութեան հոգեխօսական ըմբռնումին և այդ առթիւ գործադրուած նիւթական ձեռնտուութեան նպատակին, ոչ ոք պիտի ուզէր Թուլցած տեսնել իր մէջ կրօնական զգացման զսպանակները։

Զուարճութիւն.— Ցայտնի է որ մեր ուխտատեղիները առ հասարակ ընտիր կլիմաներու տակ հաստատուած են. մին իր հովասուն դիրքով, միւսն իր ջուրով և կանաչագեղ համայնապատկերով, ուրիշ մը իր հովանաւոր ծառաստաններով, եւն., ամեն տեսակ հրապոյր կազդեն ուխտաւորին. մանաւանդ երբ դիտենք թէ տարուան է՛ն պատշաճ եղանակներուն մէջ կը կատարուին ուխտաւորութիւնները։ Ուխտատեղիներու ս՛յսքան յատկանշական մի կողմը կարելի չէ ըստ ինքեան պատահական բան մը նկատել. կարծես սուրբերը միտումով ընտրած են իրենց նուիրուած սրբավայրերու ագանելի դիրքը։ Թերեւս ասոր համար է որ ուխտաւորներէն ոմանք լոկ զուարճանալու կը ծառայեցնեն իրենց ուխտի երթալը, իբր Թէ զուտ զուարճութիւն եղած ըլլար ուխտի նպատակը։ Այս պարագային պէտք չէ փնտռել կրօնական զգացման վիճակ, ո՛չ ալ այդ զգացումէն Թելադրուած նիւթական ձեռնտուութիւն։ Զուարճութիւնը, որ ստուգիւ սրտալի բաժինն է ուխտաւորին, երբ միակողմանի կերպով առնուի՝ կործանում կ'ըլլայ ուխտատեղիներուն։ Պէտք է պահուի հաւասարակշռութիւնը մարդու հոգեխօսական և ֆիզիքական պահանջներուն մէջեւ։ Մանաւանդ պէտք է հասկցուի Թէ ուխտաւորի փոյթեալ զուարճութիւնը, ուխտատեղիներով միայն գոյութիւն ունի։ Շատ մը զուարճալի ուխտատեղիներ անշքացած են այսօր վանքերու հետ միասին։ Դժբաղդաբար զբօսանքի, խրախճանքի Թափն ամեն ինչ մոռցնել կուտայ ուխտաւորաց և ցաւ է յայտնել Թէ ինչ ինչ ուխտատեղիներ կեդրոն եղած են բանայիրներու։ Զուարճութիւն չէ՛ այս։ Գիշեր ցերեկ ամօթ, պատկառանք կը մոռցուին այն խինէշ խմբումներու, գաւում գոչումներու մէջ, զոր մարդ կը սարսափի զուարճութիւն անուանելէ։

Սրբավայրերը այդ տեսակ անառակ ցոյցապաշտօններէ մաքրել, և իսկական զուարճութիւններով օժտել զանոնք՝ ուխտաւորին կ'իյնայ. որովհետեւ իր իրաւունքն է այդ։ Ուխտաւորը պէտք է զուարճանայ ինչպէս իր ներքին գոհացումով, նոյնպէս ալ իր ֆիզիքական կազդուրումով։ Ամեն ժամանակ, կարելի է օգուտ քաղել ուխտատեղիներէն։ Կա՛ն հնութիւններ, հին բարքեր, զորս պէտք է բոլորովին մեկդի դնել, և կան այնպիսիներ ալ որոց պէտք է անպայման մասերը նետել։ Ուխտաւորութիւնը քրիստոնէական հին բարքերու մէջ անցած և անկէ մնացած պատուական հնութիւն (հոգեխօսական) մ'է քրիստոնէին համար. զայն պէտք է մերկացնել խուշոր նիւթականացումէ և ամեն տեսակ նախապաշարումէ, վերածելու համար իր է՛ն բարձր վիճակին, որպէս զի հոն կարենան որոշ որոշ գործել կրօնքի զգացումը, իւրաքանչիւր անհատի հոգեխօսական բերումները, որոց անբաժան ընկերն է զուարճութիւնը իր ամենէն անմեղ և ամենէն մաքուր իմաստին մէջ։

Ուխտաւորութեան Թուլացումը մեր մատնանիշ ըրած երեք կէտերու զեղծման կամ սխալ ըմբռնման հետեւանք է։

Ուխտաւորութիւնը, հաւատացելոց համախմբութիւն մ'է որ բարոյական մեծ բարիքներ կ'արտադրէ. պէտք չէ՛ զեղծանել։

ԴՊԻՐ

ՃԱՆԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ
ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Այսօր չորեքշաբթի է, այսինքն մին շաբթուան այն երեք օրերէն յորս հասարակութիւնը կրնայ ձրիաբար այցելել Թանգարանները, մասնաւոր ժամերու մէջ։ Կ'երթամ ուրեմն Գեղարուեստից Մուզէոնն, կամ ուրիշ անունով, Մուզէոն Արլօն (իր հիմնադրին անունով)։ Լօզանի համար բաւական ճոխ է Թանգարանն և հեշտ այցելուին համար, որ կրնայ համեմատաբար քիչ մ'աւելի երկար ատեն հրանալ այդ հրաշակերտներուն վրայ՝ քան Լուվրի, Վէրսայլի կամ Լիւքսէնպուրի Թանգարաններուն մէջ։ Թանգարանը լեցուած է մանաւանդ Կլէրի գործերով, որոց կիսարձանը կանգնուած է սրահներէն մէկուն մէջ իր բարեկամներուն և սքանչացողներուն կողմանէ և որոյ յիշատակին՝ վարձատրութեանց միջազգային ժողովը նուիրած է վկայագիր մը 1878ի տիեզերական ցուցահանդէսին առթիւ։ Երեւելիներէն են նաեւ Տիտէի, Քլամի (նախորդին աշակերտ) գեղեցիկ գաւառանկարները, Անքէլի (աշակերտ Կլէրի), Քարլ Ժիրարտէի, Վօդիէի գործերը։ Անքէրի մէկ պատկերը մանաւանդ սքանչացման աղաղակ մը կը խլէ ինձմէ։ Ի՜նչ բնականութիւն, Աստուած իմ, այդ «Նորածին»ին մէջ։ Մանկան մայրն անկողնոյն մէջ է. նորածինն՝ իր փիւրիտ-խշտակին մէջ։ Երկու պզտիկ աղջիկներ և մէկ պզտիկ մանչ մը կը դիտեն երախան միամտութեան փափաք արտայայտութեամբ, ժպիտ ի շրթունս, ժպիտ խառնուած զարմացմամբ և սքանչացմամբ միանգամայն։ Ամենէն պզտիկն ամենէն աւելի զարմացած է ու աչքերը խոշոր խոշոր բացած։ Ուրիշ մանչ մը, նուազ պզտիկ, կանխահաս լրջութեամբ մը կը դիտէ նորածինն. արգահատա՞նք մ'է արդեօք զոր կ'արտայայտէ այդ մատաղ դէմքն ի տես այս երախային, արգահատանք այդ դառնութիւն կենաց վրայ։

Արձաններուն մէջ, ո՛չ բազմաթիւ, ուշ կը գրաւէ Պիերոպաքոնի Բեբէրօնը (Միլան, 1883)։ Երիտասարդ մ'է, մառնաւոր գլխադարձով, որ լրագիր կը կարդայ։ Մարդ կը զարմանայ Թէ ինչպէս արձանագործը կրցած է այդքան կենդանութիւն տալ այդ մարմարինի կտորին։

Գեղարուեստից Թանգարանէն կ'երթամ musée cantonalը (հնախօսական և կենդանաբանական)։ Նախապէս կ'իջնամ տպաւորութիւններս արձանագրել հնախօսական Թանգարանին՝ ուր կը գտնուին ամեն տեսակ վաղնջուց առարկայներ՝ աշխարհիս ամենէն այլանդակ ձեւերով, որոց իւրաքանչիւրը կը ներկայացնէ իր անունն ու ծագումը, բացի անոնցմէ զոր խուզարկուն չէ կրցած ճշդիւ սահմանել։ Մաշած, ժանգէն կէսը ոչնչացած բանալի մը գրեթէ բովը կը գտնուի նոր, փայլը տակաւին բոլորովին չկորսնցուցած բանալիի մը, որ չգիտեմ ինչ մտմտեցուցիչ տպաւորութիւն մը կ'ընէ. —Նաբոլէոնի բնակած տուն (ի Լոնկոմ) դրան բանալին է այն։ Քիչ մը հեռուն, ուրիշ սրահի մը մէջ, մերկ գանկեր սարսռեցուցիչ կերպով կը նային քեզ։ Հոն կրնաս տեսնել Պոլիվիացւոց մ'ամբողջ կմախքն, իր բոլոր ոսկորութեամբը, Պերպէրիստանցի երիկամորդու մը կնկան մը ու աղեկի մը, ինչպէս նաեւ խիլ մը ուրիշ եգիպտական մումիաներու մօտ։ Անդին կը տեսնուի Պուտտայի կանգնած, ոսկեով և գոյնզգոյն ապակիներով զրուագեալ։ Պահարանի մը մէջ, ամեն ազգի հին դրամներ։ Քիչ մը հեռուն, Պերդ Թագուհւոյն ամուսնութեան պայմանագրութիւնն (Քոլոմպիէ, 2 դեկտեմբեր 938) ինչպէս նաեւ Ատելայտ կայսրուհւոյն նշանտուքի գիրը, միեւնոյն տեղէն՝ միեւնոյն Թուականաւ։

Հնախօսական Թանգարանէն կ'անցնիմ կենդանաբանականին, ուր ի տես դրուած են աշխարհիս բոլոր անասուններն յարգով լեցուած ա՛յնքան ճարտար կերպով որ կարծես ողջ են տակաւին։ Բարիզի Ժառտէն տը Բլանդէն ետքը Լօզանի, ու յետոյ Նէօշաթէլի ու Լիւսէռնի կենդանաբանական Թանգարաններն այցելելով իր փափաքը գոհացուցած կրնայ զգալ մէկը որ մասնաւորապէս կը հետաքրքրուի բնական պատմութեամբ։

Բայց Թանգարաններուն զոց օդը, խառնուած կամ նաֆթալինի Թափանցիկ հոտով, ողնայարիս և սրունքներուս մէջ զգացած խոնջութիւնս՝ բաց օդի պէտքը կը զգացնեն ինձ. կը հեռանամ ուրեմն այն ճամբուն որ կը տանի դէպ ի Սինեալ, 661 մեթր բարձրութեամբ լեռնակ մը նկարչագեղ, որ Զանկըճան կը յիշեցնէ ինձ, թէեւ աւելի ճիշդ կ'ըլլար նմանութիւնն, եթէ Քանտիլլի բարձունքին՝ իճամբէի հետ բաղդատուէր։ Գրեթէ կէս ժամէն կը հասնիմ գագաթը, անցնելով երկու կողմը դալարագեղ և այգիներով ծածկուած կանաչաւոր նրբուղիներէ ուր տեղ տեղ նստարաններ կան հանգչելու համար և տախտակներ՝ ցմպելու համար։ Գագաթը կը գտնուի սրճարան-ճաշարան մը։ Տեղւոյս հեռաւորութիւնը խնդիր չէ. Զուիցերիոյ երկու հազար մեթր բարձրութիւն ունեցող լեռանց վրայ ալ մարդ պատուական ճաշ կ'ընէ այն գնով՝ զոր վճարել պէտք է քաղքին մէջ։ Զմայլելի է համայնապատկերն. ամբողջ լիճն իր շրջականերով ու նաւակներով, ամբողջ քաղաքն, իր մեծ ու պզտիկ շէնքերով, իր մարգերով, իր այգիներով ու այգորդներով աչացդ առջեւ պարզուած են։ Դիմացդ է Սավուան՝ իր ժայռերով ու իր սարերով, տեղ անդ ընդհատուած ձորերով կամ հարթ ճամբաներով։ Մտացդ ամփոփման մէջ վերյուշութեամբ կը կրկնես գրեթէ անգիտակցաբար Կիրոփ սրտաշարժ տողերը. «Խեղճ պզտիկ...» Ու միեւնոյն ժամանակ կարծես կը տեսնես բոլոր այն ճամբաներն ուրկէ անցած է պզտիկ Սավուացին երթալու համար ի Բարիզ, ու այն ծործորն՝ ուրկէ կը վերադառնայ խեղճ պզտիկը մէկ ձեռքը զաւազան մը, միւս ձեռքը ճերմակ տոպրակ մը բռնած, որոյ մէջ պահած է, ինքն անօթի, հացը զոր կը տանի իր մօրը։

Քիչ մ'ալ կը դիտեմ այն յափշտակեցուցիչ տեսարանով զոր լիճն հիմայ կը ներկայացնէ իր ամբողջութեամբ՝ վերջնալուսին վերջին ցոլքերուն տակ. աւելի կազդուրուած ու աւելի թարմացած՝ կ'իջնեմ բլուրէն վար։

Քաղքին մէջ, գիս տուն տանող ճամբուն վրայ, պզտիկ միջնադէպ մը՝ զոր կը յիշեմ մասնաւորապէս մեր նախակրթարաններու ուսուցիչներուն համար։

Տասներկու տասներեք տարեկան պատանեակ մը ու աւելի տարեց երիտասարդ մը, որ դէմս կ'ելլեն ճամբուն վրայ, աշխոյժ ձեւերով ու ժպտուն դէմքով կը բարեւեն զիս։ Պատանեակն աշակերտ է Ուշիի նախակրթարանին, զոր այցելած էի քանի մը օր առաջ, իսկ երիտասարդը, զոր կը ներկայացնէ ինձ, իր եղբայրն է, աշակերտ բժշկական վարժարանի։ Կ'ընկերանան ինձ երկուքն ալ մինչեւ տուն, կը ջանան գիս չահագրգռող տեղեկութիւններ տալ ինձ, կանխամտածար մեծարանօք կը զեղուն գիս, ու վերջապէս այցետոմս կ'ուզեն «յիշատակ մը պահելու համար ինձմէ ի Լօզան»։ Ա՜խ, այդ տղայքն ու մեր տղայքն...

Ց. Թ. ՀԻՆՑԼԵԱՆ

ԿԱՃԱՌԻՆ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆԸ.— Ֆրանսական հինգ ակադեմիներուն կամ Կաճառին հաստատման հարիւրամեակի հանդէսներուն առթիւ, բարիզեան Թերթ մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ անոր հարստութեանը վրայ։

1887ին, ամբողջ Կաճառը 522,000 ֆր. եկամուտ ունէր, ասպէս. Գիտութեանց Ակադեմին՝ 200,000 ֆր., Ֆրանսական Ակադեմին՝ 100,000 ֆր. է. աւելի. մնացեալը կը բաժնուէր միւս երեք ակադեմիներուն միջեւ որոցմէ Գեղարուեստիցը՝ 70,000 ֆր։ Այդ Թուականէն ի վեր, այս եկամուտներ մեծապէս աւելցած են և այսօր Կաճառը տարին 148 մրցանակ կուտայ որոնց ամբողջին գումարը 725,000 ֆր.ը կ'անցնի։ Այդ 147 մրցանակներէն 9ը միայն կը պատկանին 700,000 ֆր.ի ծախքին զոր ֆրանսական կառավարութիւնը իր պիւտճէին մէջ արձանագրած է ակադեմիներուն համար։ Իւրաքանչիւր Ակադեմի ինք կը մատակարարէ իր տրամադրութեան ներքեւ դրուած հարստութիւնը։

Օմալի Դուքսն, ինչպէս յայտնի է, Կաճառին (և ոչ Թէ միայն Ֆրանսական Ակադեմիին) կտակած է Շանթիյիի հոյակապ դղեակն ուր կը բնակի ինք, պայմանով որ երբ իր մահէն ետք Կաճառը տիրանայ անոր, Թանգարանն ու մատենադարանն անփոփոխ պահուին։ Այդ կալուածին արժէքը քառասուներեք միլիոն ֆրանք կը հաշուի։

Ասկից զատ, կայ նաեւ Քօրպէյի կտակը, մէկ միլիոն ֆրանքի, որուն պիտի տիրանայ ի մօտոյ բարոյական և քաղաքական գիտութեանց Ակադեմին։ Ամեն տարի Քօրպէյ մրցանակին արժանացող միակ անձը մինչեւ իր կեանքին վերջը պիտի ստանայ 40,000 ֆրանք դրամագլուխ մը տոկոսը։

Հաշուի եղած է որ ֆրանսական հինգ Ակադեմիները քանի մը տարիէն եօթանասուն միլիոն ֆրանքի հարստութիւն մը պիտի ունենան։

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (114)

ԺԻՒԼ ՏԸ ԿԱՍԹԻՆ

ԲՕԼԻՆ ՏԸ ՄԵՐԻԱՆ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

—Չեմ գիտեր, պարոն... Պարտաւորեցայ հեռանալ խուցէս, և կարելի է որ այդ միջոցին ասկից անցած ըլլան։ Եթէ պարոնը կուզէ որ երթամ տեղեկութիւն առնեմ։

—Ոչ, անհանգիստ մ'ընէք զանոնք... մանաւանդ մի՛ ըսէք որ մարդ կը սպասէ իրենց։

—Օ՛հ, հասկցայ... Բնաւ չպիտի կասկածին... Գիտեմ որի գացին։

—Ո՞ւր։

—Տիկին Պեռնար անուն աղէկ կնոջ մը, որ գծագրութեան դաս կուտայ օրիորդին... Տիկին Պեռնարէն չեմ քաշուիր, անոր պիտի խօսիմ։

—Գացէք ուրեմն, ըսաւ կոմսը։

Եւ կառանոցին տակ սպասեց, չգիտնալով Թէ փափագելի՞ էր Թէ ոչ Ժաննին հոն գտնուիլը...

Պահ մը ետքը դռնապանուհին երեւցաւ։

Շատ շուտ վար իջած էր, շունչը կտրած և շատ զուարթ կ'երեւէր։

—Կիներն հոն են տակաւին, ըսաւ։

—Ա՛հ, ըսաւ կոմսը սաստիկ խռոված։

Կոմսը խորին ապշութեամբ բարի կնոջ կը նայէր։

Կարծես չէր հասկնար։

—Անո՞նք բոլորն ձեզ,

—Տիկին Պեռնար, որ գնաց խորհուրդ հարցուց։

—Բայց անոնք չեն գիտեր, ըսաւ Մարք, հետզհետէ աւելի ապշահար։

—Կ'երեւայ Թէ կը կասկածին, ըսաւ դռնապանուհին չարամիտ երեւոյթով մը։ Վերջապէս պարոնին կը սպասեն, և եթէ պարոնն ուզէ տեսնել զանոնք...

Մարք կը վարանէր..

Երթալո՞ւ էր Թէ ոչ։ Բանի մը քայլ միայն հեռու էր։ Երբեք առանց առիթ մը...

Մէկէնիկ որոշումը տուաւ և սանդուղքէն վեր ելաւ։

—Երրորդ յարկն, աջակողմի դուռն, ըսաւ դռնապանուհին որ ժպտեցաւ ու մօտեցաւ.

—Աղէկ գիտէի որ պիտի երթար։

Թ.

Կոմսին զանգակին ձայնն առնելով տիկին տ'Արսի գացած էր բանալ։ Մարք շատ չփոթեցաւ անոր դէմը գտնելով ինքզինքն։ Հանած էր գլխարկն և մեծարանօք կ'ողջունէր, ներողութիւն խնդրելով Թօթովագին։

—Ներեցէք, տիկին... Չէի գիտեր... Եթէ կարենայի գուշակել... Անհանգիստ կ'ընեմ ձեզ։

Մեքենաբար կը հետեւէր Ժաննի մօրն, և նշմարեց մանկամարդ աղջիկն որ արտայտ պէս կարմրած էր։

Ինքն ալ շատ կարմրեցաւ, և շփոթութիւնն ալ աւելցաւ։

—Օրիորդ, ներեցէք, կակազեց։

Ժաննի գլուխը խոնարհեց ողջունելու համար, խօսք մը արտասանելու անկարող, և Մարք անոր առջեւ կը մնար բերանաբաց, հիացական...—Ի՜նչ գեղեցիկ էր աղջիկը։

Տիկին տ'Արսի, որ իր եռեւէն կուգար, վերջացնելու համար երիտասարդին ու մանկամարդ աղջկան տագնապն, ըսաւ.

—Մեզ հետ խօսի՞լ ուզեցիք, պարոն։

—Արդարեւ, պատասխանեց Մարք շփոթած, կը փափագիմ ձեզ ծանուցանել իմ յարգանքներս... ըսել ձեզ... բայց չէի սպասեր...

—Չէի՞ք սպասեր որ հոս կ'ըլլայինք։

—Կը խոստովանիմ...

—Հոս մեր տունն ենք գրեթէ, ըսաւ տիկին տ'Արսի, աղջկանս գծագրութեան վարժուհիին տունն որ պատուական կին է... Կրնաք անկեղծ խօսիլ։

Կոմսը կը դիտէր խուցն որ պարզօրէն կահուած էր, պատկերներով ու ջրաներկերով զարդարուն։

Բայց ամենէն աւելի Ժաննի կը նայէր։ Աչքերը չէին կրնար բաժնուիլ մանկամարդ աղջիկէն...

Երբեք այդքան խռովիչ, այդքան հմայիչ չէր գտած զայն, ամբողջ անձին վրայ սփռուած տխրունակ շնորհովը, և երբ կը խորհէր որ իր ըսելիքն աւելի պիտի սաստկացնէր այդ տխրութիւնը, սիրտը նուաղելու աստիճան կը սեղմուէր, և քաջութիւն չունէր խօսք բանալու։

Պէտք էր սակայն... Աւելի երկար ատեն չէր կրնար մանկամարդ աղջիկը թողուլ անստուգութեան մէջ...

Փափկութեան, պարկեշտութեան հակառակ էր...

—Տիկին, ըսաւ, բան մը պիտի հաղորդեմ ձեզ զոր չէի ուզեր ստիպուած ըլլալ յայտնել։

Ժաննի ձեռքը սրտին տարաւ։

Նուաղում կը զգար... և քիչ մնաց վիշտէն աղաղակէր։

—Խօսեցէք, ըսաւ տիկին տ'Արսի։

—Թո՛յլ կուտա՞ք անկեղծօրէն, առանց դարձուածքի խօսիլ։

—Անշուշտ, պարոն, վասնզի համոզուած եմ Թէ ամեն բառերդ կրնանք մտիկ ընել...

—Կը սիրէի ձեր օրիորդ աղջիկը։

Ժաննի մեռելի պէս տժգունեցաւ։

—Դեռ կը սիրեմ... Միշտ պիտի սիրեմ... Սիրտս իր պատկերովը լցուած պիտի ըլլայ միշտ։

Ժաննի կը նուաղէր։

Բազուկը դրաւ մօրն ուսին վրայ չիյնալու համար, և մրմնջեց.

—Մա՛յր... անանկ ցաւագին շեշտով մը որ տիկին տ'Արսիին սիրտը ճմլուեցաւ...

—Այո, շարունակեց կոմսը, կը սիրէի զինքն... երբեք չպիտի դադրիմ սիրելէ... Այս սէր միակ լոյսը, միակ մխիթարանքը պիտի ըլլայ կեանքիս... Երջանիկ պիտի ըլլայի իր սրտին տակ դնելով հոգիս, կեանքս, ամբողջ արիւնս... Ճակատագիրը, տխուր ճակատագիրը զոր ունեցայ, ուրիշ կերպով տնօրինեց։

Ժաննի աղաղակ մը արձակեց։

Մօրը ճիտը նետուեցաւ։

—Մա՛յր, մա՛յր... խաբուեցայ, և սկսաւ հեծկլտալ։

Մարք ալ կուլար։

Մանկամարդ աղջկան ծունկերուն ինկաւ։

—Ներեցէք, թախանձեց, ներեցէք ձեզ ըրած չարիքիս... ձեզ պատճառած վիշտիս... Ես ձենէ աւելի դժբաղդ եմ... Կը լացնեմ ձեզ, ես որ կուզէի երջանկութեամբ լուսաւորել ձեր կեանքն ամբողջ... Ձեր արցունքները բոլոր քաջութիւնս պիտի առնեն... Կուզէի մեռնիլ։

—Բայց, ըսաւ տիկին տ'Արսի, որ շատ յուզուած էր տեսնելով երկու երիտասարդներն այդքան դժբաղդ, եթէ կը սիրէք աղջիկս, պարոն, եթէ աղջիկս կը սիրէ ձեզ, որո՞նք են այս գօրաւոր պատճառները...

—Մի պարտաւորէք զիս ըսել զանոնք։

—Պէտք է սակայն... Ձեզի պէս ազնուական չըլլալնի՞ս է... Ձերինին բաղդատմամբ մեր հարստութեան նուազութի՞ւնն է։

—Ատանկ բան մը կրնա՞ք անցունել միտքերնուդ։ Ոչ, անհնարութիւնն իմ կողմէս կուգայ։—Ես ձեր կարծած մարդը չեմ։—Չեմ ուզեր խաբել ձեզ։ Եւ որպէսզի բան մը երեսիս չզարնէք, որպէս զի առանց զիս ամբաստանելու և անիծելու ցաւիք իմ վրաս, պիտի ըսեմ ձեզ կեանքիս գաղտնիքը, որպէս զի դուք ձեր աչքովը չափէք զմեզ իրարմէ բաժնող անդունդին խորութիւնը... Ես Իրվուա կոմսը չեմ։

—Իրվուա կոմսը չէ՞ք, ըսաւ տիկին տ'Արսի։

—Իմ ճշմարիտ հայրս Իրվուա մարքիզը չէ... Իրվուա մարքիզն իմ խորթ հայրս է... Փարա մը հարստութիւն չունիմ։ Բոլոր ունեցածս կը պարտիմ մարքիզին վեհանձնութեանն, առատաձեռնութեանը... Վաղը կրնամ առանց սանտիմի մնալ։

—Ի՛նչ հոգ, ըսաւ Ժաննի, որ իր յոյսին վերածնիլը կը զգար տեսնելով Թէ ինչ արգելք կը բաժնէր զինքն ու կոմսն... Ատիկա չկրնար արգելք ըլլալ սիրոյ...

—Արդարեւ, ըսաւ տիկին տ'Արսի։

—Օ՛հ, դո՛ւք Մարք, վայրկեան մը չեմ տարակուսած ձեր սրտին, ձեր անշահախնդրութեան վրայ, և եթէ այս միայն ըլլար...

—Ուրեմն ի՞նչ կայ...

—Իմ խորթ հօրս, մարքիզին կապուած եմ նուիրական՝ այն է երախտագիտութեան կապերով։ Իմ գոյութիւնս անոր կը պարտիմ, և խօսք տուի հնազանդիլ իրեն։ Արդ, ինքն ալ իր կողմէ խօսք տուեր է իր մէկ բարեկամին... մարդու մը որ առենօք մեծ ծառայութիւններ մատուցած է իրեն, և պարտիմ այդ մարդուն աղջկան հետ ամուսնանալ։

—Օրիորդ Լանթէնի՞ հետ, ըսաւ Ժաննի։

—Կը ճանչնա՞ք, հարցուց կոմսը զարմացած։

(Շարունակելի)

Կ. ՊՈԼԻՍ ՀՌ.Յ. 25 6 ՆՈՅՄ. 1895

Քաղաքական կացութիւն

ԴԻՄՔԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Պ. Լէոն Պուռժուա, նոր վարչապետը, դեռ երիտասարդ է, 1851ին ծնած ըլլալով։ 1890—91, կրթական և գեղարուեստից նախարար եղաւ Ֆրէսինէի և Լուպէի Վարչութեանց մէջ։ Բայց ամենէն աւելի ուշադրութիւն գրաւեց երբև դատական նախարար Ռիպոյի դահլիճին մէջ, երբ գլխաւորապէս ինք էր պատասխանատու դատի ենթարկելու համար այն երեսփոխանները և ծերակուտականները որք ամբաստանեցան Բանամայի գայթակղութեանց առթիւ։ Այն Վարչութեան անկումէն ի վեր ալ նախարարական պաշտօն չվարեց, որովհետև յօրէ անատ միայն Զափաւորք պաշտօնի վրայ էին։ Հիմակ որ երբև վարչապետ նաև ներքին գործոց նախարար է, պետք կ'ըլլայ այնպիսի պաշտօնարանի մը յորում երբեմն բարձրաստիճան պաշտօնատար ծառայած էր տասն տարի առաջ։ Երբեմ գաւառապետ Թառնի, և ընդհանուր քարտուղար Սէնի գաւառապետութեան որոյ կեդրոնն է Փարիզ, շատ մօտէն տեղեակ է հանրապետական վարչութեան պարագայից։ Ռատիկանութեան վերատեսուչ ալ եղած է։ Իր Վարչութեան ամենէն չափաւոր անդամն ինքն է։

Ելմտական նոր նախարար Պ. Տումէ վեց տարի աւելի երիտասարդ է քան Պ. Պուռժուա։ Միշտ նկատուած է ամենէն լրջմիտ անդամներէն մին արմատական ձախակողմին։ Վերջերս կաբևոր դեր ունէր ելմտացոյցի յանձնաժողովին մէջ։ —Հանրային շինութեանց նախարար Պ. Կիյօ Տըրէնէր փորձառու փաստաբան մ'է պատուաւոր անցեալով, Նաբոլէոն Գ.ի կայսրութեան օրով ընդհանուր դատախազ էր, և Երեսփոխանական ժողովոյն մէջ, զանազան դատական մասնախմբերու տեղեկաբեր եղած է։ 1889ի Ֆլօքէի դահլիճին մէջ, որ մաքառեցաւ Պուլանժէ զօրավարին դէմ, դատական և կրօնական նախարար էր։

Պատերազմական նախարար Պ. Կաւէֆրուա Քավէնեաք թոռն է Քոնվանսիօնի կոչուած 100 տարի առաջուան Ազգային ժողովոյ անդամ Քավէնեաքի, և որդին է այն Քավէնեաք զօրավարին որ 1848ի կարճատև Հանրապետութեան նախագահ եղաւ, և հարկադրեցաւ տեղի տալ Լուի Նաբոլէոնի։ Պ. Կաւէֆրուա Քավէնեաք 1853ին ծնած է Փարիզ։ Պրիսոնի Վարչութեան մէջ պատերազմական նախարարութեան խորհրդական էր, և քանիցս տեղեկաբեր եղաւ ելմտացոյցի յանձնաժողովին, պատերազմական նախարարութեան ելմտացոյցին, և պետական երկաթուղեաց։ 1889էն ի վեր բացորոշ արմատական ձգտումներ ցոյց տուաւ, զանոնք տեմոքրատիք (ժողովրդական) ձգտումներ անուանելով, արմատական բառէն խուսելով։ Ծովային նախարար եղաւ Լուպէի դահլիճին մէջ 1892ին, բայց հրաժարեցաւ, որովհետև յանձնառու չեղաւ որ Տահոմէի արշաւանքին ժամանակ թէ զօրքերն և թէ նաւատորմը միակ զօրապետի մը հրամանաց ներքև դրուին։ Ֆրանքօ-գերմանական պատերազմին մէջ նշանաւոր քաջութիւն ցուցուց, և 1885էն ի վեր երեսփոխան է։ Ալժերի ընթերցողք կը յիշեն այն ուժգին ճառ զոր Երեսփ. ժողովոյ մէջ արտասանեց Բանամայի գայթակղութեանց դէմ, երբ պահանջեց բացարձակ մաքրութիւնն հանրային մարդոց, և պախարակեց ամեն խորհրդարանական մարդիկ որք աճերնին բացած էին Բանամայի վարիչներուն և գործիչներուն։ —Ճառ մը բովանդակ Ֆրանսայի մէջ ամեն պաշտօնարաններու պատերուն վրայ փակցուեցաւ՝ հրամանաւ Խորհրդարանին։ Նկատուած վրայ տուրքին ջերմ ջատագով եղած է միշտ։ Վերջերս ծրագիր մը հրատարակեց գաղթային բանակի կազմութեան համար։ Մատակարարի դաշնագրին ամենախիստ հակառակորդներէն մին է, և կ'ըսուի թէ իր անդամակցութիւնն է պատճառ որ Պ. Հանոթօ տուաւ քաշեց։

Պ. Լոքռուա, 1840ին ի Փարիզ ծնեալ, իր մօր կողմէ թոռն է Քոնվանսիօնի անդամի մը։ Որդին է թատերգակ նախկին տնօրէնին Ֆրանսական Թատրոնի, Պ. Ժոզէֆ Սիմոնի Լոքռուա մականուանեալ։ Պատերազմութիւն ուսաւ Ռընանի հետ Սուրիա և Պաղեստին գնաց երբև հնախոյզ։ Պ. Լոքռուայի կինը Վիքթոր Հիւկոյի ընտանիքէն է։ 1871էն ի վեր երեսփոխան, միշտ արմատական ձախակողմի անդամ է։ Վաճառականութեան և Աշխատութեան նախարար եղաւ 1885ին Ֆրէսինէի դահլիճին մէջ, և յետոյ Կոպլէի դահլիճին մէջ։ 1888ին Ֆլօքէի Վարչութեան մէջ կրթական և գեղարուեստից նախարար եղաւ։ Վերջին տարիներս շատ զբաղեցաւ նաւային խնդիրներով, նաւատորմին ու նաւային վարչութեան թերութիւններն ու զեղծումները քննադատեց, և պահանջեց որ կարևոր յա-

ւելում մ'ըլլայ ֆրանսական նաւատորմին վրայ։

Արտաքին նախարար Պ. Մըրսելէօ հաստատուն է Փարիզի Աշխատութեան Ակադեմիային։ (Աշխատութիւն բառը պաշտօնական բացատրութիւն մ'է «Գործաւորութեան», որ Աշխատութեան ձեռնհասութիւն է)։ Փարիզի քաղաքային խորհրդոյն նախագահ, պահանջեց որ Փարիզի այն փողոցներուն որք կրօնական կամ աշխարհական (միապետական) անուններ կը կրեն՝ նոր անուններ դրուին, գաղափար մը որ դեռ չգործադրեցաւ։ Միշտ արմատական։

Պ. Հանոթօ չհամակերպեցաւ անոնց խորհրդին որք կ'ըսէին թէ իր պարագին է փորձել թէ Արմատականներուն հետ չի՞ կրնար պաշտօն վարել։ Այսպիսի փորձ մը պէտք էր որ ըլլար, ինչպէս հասկցած է նոյն ինքն Պ. Ֆէլիքս Ֆօռ, ինք հակարմատական ըլլալով հանդերձ։ Քանի որ Արմատականներն էին նախարարութիւնը տապալելու փորձին հեղինակները, քաղաքական ներքին կացութիւնը պարզելու համար հարկ անհրաժեշտ էր բանալ Արմատականներուն. «Հրամեցէ՛ք, Պարոններ, գործերը դո՛ւք վարեցէք նայինք»։

ԱՆԳԼԻԱ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ (?)

Թայմզ իր Նոյմ. 1ի թուով հետևեալ հեռագիրն հրատարակած է իր Վիեննայի թղթակցէն.

«Մայրաքաղաքն Արևելեան գործերուն անփոփոխելի վիճակն, և Եւրոպեան գործոց մասին ալ Ռուսիոյ պաշտօնական ժամկոյն բուռն հակահակերական լեզուն, սաստիկ մտահոգութիւն պատճառեցին Վիեննայի սեղանաւորական ակմբոց մէջ, որ արտայայտեցաւ գիներու ընդհանուր անկումով մը Վիեննայի Սակարանին մէջ այսօր։ Լոնտոնէ և Փարիզէ եկած հեռագրեր որք կը նկարագրեն Հարաւ-Ափրիկեան հանքային բաժնեթղթոց հրապարակին անփոփոխելի վիճակն՝ աւելի ևս սաստկացուցին այս անհանգստութիւնը։ Հետևանքն եղաւ գիներու ծանր անկումն այս առաւօտէն ի վեր։ Երեկի փակման գիներուն հետ բաղդատմամբ, Աւստրեան Քրէտիթ Անշթալթ 10 ֆիորին ինկաւ, Աւստրեան Պետական Երկաթուղին 6 ֆիորին, Հարաւային Երկաթուղին 4 ֆիոր։ Ինչպէս որ բնական էր, Բուտապեշտի պարտաթուղթք 7 ֆիորին և Օսմ. Ռէժին 5 ֆիորին ինկան։ Նմանապէս ուրիշ շատ մը արժեթղթեր ու պարտատոմսեր։

«—Ոչ շատ առաջ, Աւստրիոյ մտաւորութեան ըստ ամենայնի կարգ մը անտարբեր կը մնար Հարաւ-Ափրիկեան հանքային թուղթերուն, և այսօր իսկ աւստրեան դրամագլխէն համեմատաբար փոքր մաս մը կապուած է այն տեսակ թուղթերու։ Բայց վերջերս շահագիտութիւնն աւելցաւ, և Վիեննայի մէջ աւելի հետաքրքրութեամբ կը հետևին յիշեալ հանքային թղթոց եւեւէջներուն։ Գնոց այս անկման առջև, կը ծանուցուի թէ այն թղթոց վրայ գործ ընող Թրիէսդէի քանի մը տուներ սնանկացած են, և մի քանի օր առաջ Վիեննայի Սակարանին մէկ նշանաւոր անդամն ինքնասպան եղաւ՝ իր պարտքերը վճարելու անկարող ըլլալուն համար։ Բայց սեղանաւորական խորհրդոց մէջ վստահութեամբ կ'ըսուի թէ գնոց ալ անկումը վաղանցիկ է։ Արդէն իսկ վստահութեան վերանորոգման նշաններ կ'երևին։»

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ղալաթիոյ Սակարանին վիճակին վրայ Կ. Պոլսէ հետևեալ հեռագիրն հրատարակած է Թայմզ իր Նոյմ. 1ի թուով.

«Հանրային թղթոց ծանր անկումը սաստկապէս մնաց Ղալաթիոյ հրապարակին։ Վերջին երկու հաշուեյարդարութիւնք շատ դժուար եղած էին, և առաջիկայ հաշուեյարդարութիւնն ևս մեծ մտահոգութեամբ կը դիտուի։ Այս չփոթութեան պատճառ է այլ և կին շատ մը նոր շահադէտներու գործի մէջ մտնելն, որոց հաշիւներն ի դերև ելան բոլորովին։ Բայց հրապարակին կենսական մասերը չեն մնասուած, և կարևոր տուներէն ո՛չ մին անդարմանելի կերպիւ մնասուած է։»

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԱՆԳԼԻՈՅ ԵՒ ՌՈՒՍԻՈՅ

Իր անցեալ ուրբաթ աւուր սեղանաւորական յօդուածին մէջ, Թայմզ հետևեալ կերպիւ կը նկարագրէ Լոնտոնի Սակարանին վիճակն, երբև հետևանք Ռուսիոյ և Անգլիոյ յարաբերութեանց վրայ զրուցուածներուն.

«Լոնտոնի Սակարանը խիստ յուսահատութեան ներքև էր առաւօտէն ի վեր, ու թէպէտ երեկուան դէմ քիչ մը բարւոքեցան գիները, բայց ամեն տեսակ թուղթեր տկար մնացին։ Այս վիճակ բուն մեծի մասին հետևանք է Փարիզի մէջ թղթոց ծանր անկման, Օսմ., Սպանիական, Իտալական և այլ միջազգային արժեթղթոց մեծ աղմուկ վաճառման բերմամբ։ Պերլինի Սակարանն և ցամաքային Եւրոպիոյ ուրիշ Սակարաններ շատ տկար են, ամենքն անհանգստութեան նշաններ ցուցնելով։ Ռուս կէս-պաշտօնական լրագրի մը կողմէ Անգլիոյ դէմ եղած յարձակումը կ'երևի թէ աւելի ուշադրութիւն գրաւեր է ցամաքային Եւրոպիոյ մէջ,

մանաւանդ ի Պերլին, քան աստ ի Լոնտոն, և յարաբերական կացութեան առթիւ նախարարական գգուշաւոր յայտարարութիւնք՝ այս յարաբերութեանց վիճակին վրայ աւելի ևս հոգածութիւն պատճառեցին։ Դիտելի է որ՝ ներկայ հաշուեյարդարութեան սկիզբէն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով՝ անգլ. Քոնսոլիտէն նշանակելի քանակութեամբ մ'ինկաւ, և եթէ ծախողներուն մէկ մասը լոկ սեղանաւորական նկատումներով ծախեց, ուրիշներ ալ քաղաքական հաշիւներով անգլ. Քոնսոլիտէի անկման դէմ պատրաստ գտնուիլ ուզեցին, և անկման կողմ հաշիւ բացին։ Իրականին դէմ քիչ մը հանգարտ էր Սակարանն, այն գնկուցման վրայ թէ վախցուած անկումներ տեղի պիտի չունենան։ Հանրային հրապարակը շատ հանգարտ էր, և այնքան տկարութիւն չցուցուց. դի վերջին հաշուեյարդարութիւնը շատերուն միջոց տուած էր իրենց բեռը մեծ մասամբ թեթևցնելու։

ՆՈՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄ. — Աչանգլիներու թագաւորին անգլ. վերջնագիրը մերժած ըլլալն երեկ ծանուցինք։ Այս ափրիկեցի վեհապետ որոշեալ պայմանաժամէն առաջ պատասխանեց, մերժ գրած ըլլալով չընդունիլ անգլ. խնդրանքներ, ու մինչև իսկ իր ձեռքն անցուցած ըլլալով անոնք ծովեզերեայ վայրեր ուր Աչանգիներ կը բնակին և որք Անգլիոյ ուղղակի իշխանութեան ներքև են։ Բրէմբէ թագաւորին (այս է իր անունը) մերժումը գրեր է պատերազմիլ, և հաւանական է մինչև իսկ որ չսպասէ Անգլիացւոց յարձակման, այլ ինք ըլլայ նախայարձակ։ Լոնտոնի լրագիրք կ'ըսեն թէ Մաքսիմ թնդանօթը շատով պիտի որոշէ այն խնդիր զոր Լորտ Սոլզպըրիի վերջնագիրն անորոշ թողած էր, և արգէն բաւական քանակութեամբ զօրք և Մաքսիմ թնդանօթք կը ղրկուին Ափրիկէի այն կողմը։ Սըր Կարնէդ Ուոլսլի 1874ին մեծ համբաւ շահեցաւ՝ արշաւելով Աչանգիներու մայրաքաղաքն և կրակի տալով զայն։

ՌՈՒՍԱՑ ՆԱՒԱՏՈՐՄԻԿ ՄԸ Ի ՎԻԵՆՆԱ (?)

Վիեննայէ կը գրուի Լոնտոնի թերթի մը թէ հոն եկաւ Պէկլարեան անուն 26 ամեայ Հայու մը տոհմիկ գիրքաստանէ, որ բժշկութեան վկայական ստացած է Զուրիցիոյ մէջ։ Վիեննայի գիտնական ակումբին մէջ շատ լաւ ընդունելութիւն գտաւ, որովհետև մեծ խնդիր յարուցած էր Բրոֆ. Ալպըրեխդի այն գիւտին որով կը ջանար հաստատել թէ կինը լաւ բժիշկ չէն ըլլար, և պէտք չէ ըլլան։ Տօքթորին բժիշկի Եւրոպայի մէջ կանանց հարցուած է, և աղջիկն այս արուեստն ընտրեր է աւելի բարիք գործելու քան դրամ շահելու համար։ Ի կանխաւ իր հօր կալուածին վրայ Տօքթորուհին հիւանդանոց մը պիտի կառուցանէ, հեռաղեճէ ընդարձակելով զայն։ Վիեննա եկեր է պէտք եղած գործիքներն և կահ կարասիները գնելու։

ՉԻՆՈՒ դեսպանն ի Լոնտոն անցեալ հինգշաբթի երեկուան ամենայն հանգիստուրութեամբ Ճապոնի դեսպանին յանձնեց 8,225,000 անգլ. ոսկի կամ 50 միլիոն Թայէլ ի հաշիւ պատերազմական տուգանաց, բայց Ճապոնի դեսպանը կատ մը չառաւ պանքայէն։ Հաշուականները պարզապէս տումարներուն մէկ երեսէն միւս երեսը գրեցին նոյն գումարը։ Ճապոնի դեսպանն այս գումարին մէկ մասն արծաթի վերածել տալ Ճապոն պիտի ղրկէ, իսկ մէկ մեծ մասը պիտի գործածուի նոր զրահաւորներու շինութեան և նոր սպառազինութեանց։

ՌՈԶԻԼՏՖ ԵՒ ՕՍՄ. ԱՐԺԵԹՈՒՂԹՔ. — Լոնտոնէ անցեալ ուրբաթ աւուր թուով կը հեռագրուի թէ հինգշաբթի երեկուն Փարիզի և Լոնտոնի Սակարաններուն մէջ օսմ. արժեթղթոց գիներուն բարւոքումն արդիւնք էր Փարիզի Ռոչիլտեան Տան կողմէ Օսմ. Քոնսոլիտէին ընծայեալ աջակցութեան։

ՊՈՐԻՍ ԻՇԽԱՆԻՆ մկրտութիւնը վերջին վայրկենին եւ մնաց. և Ֆերտինանտ իշխան այս մասին իր բացման ճառին մէջ ո՛ և է յայտարարութիւն չըրաւ։

ԽՌՈՎՈՒԹԻՒՆՔ Ի ՉԻՆԱՍՏԱՆ. —Շանկայէ կը հեռագրուի թէ մեծ մտահոգութիւն կը տիրէ Եւրոպացիներուն և Ամերիկացիներուն մէջ, որովհետև մօտենալով Չինացիք նոր ջարդեր ընելու պատրաստութիւն կը տեսնեն, և այս մասին յայտարարութիւններ հանած են այլ և այլ նահանգաց մէջ։

ՊԱՆՔՏՈՄՍՆԵՐՈՒ ՎՃԱՐՈՒՄ. — Վիեննայէ կը հեռագրուի թէ Օսմ. Պանքայի բաժնեթղթոց մեծ անկումն (օրական 10—15 ֆր.) մասամբ իւրք այն լուրերուն հետևանք էր թէ բազմութիւնը պանքատոմսերը կը ներկայէ ի վճարումն Պոլսոյ մէջ, ուր միայն վճարելի են այն պանքատոմսը, և թէ վստահութիւնը նուազ է։

ԵՌԱԳԻՐ

ՆԻՎ. ՄԱՐՏԻՆԻ ԴԱՏԱՍՏԱՆԸ

ՆՈՐԱՆՈՐ ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆՔ.— ՌՈՒՍԻՈՅ ԱՐԵՂԱՑԻՆ ՄԵՂՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ՓՈՒԹՓ, 4 Նոյմ. Երէկոյ։—Թատերական յեղակարծ կերպարանափոխում մը տեղի ունեցաւ Դատաստանին մէջ։ Մարքիզուհւոյն և ամբաստանեալին որդւոյ դէմ առ-

գէմ բերուելէն սրտաշարժ տեսարաններ յառաջ եկան։ Գործն անակնկալ երևոյթ մը առաւ։ Զախջախիչ յայտնութիւնք եղան Ռուսիոյ արեգային դէմ, նախկին դատախազի մարքիզին և մարքիզուհւոյն որդւոց, և կ'երևի թէ արեգայն եղած է թելադրիչ մարքիզուհւոյն որ իր ամբաստանութիւնն ընէ մարքիզին դէմ։

Դատաստանը վաղը կ'աւարտի։

***

ԱՆՑԵԱԼ ԳԻՐ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆՈՐ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 4.—Միրակոյտին և Երեսփ. ժողովին առջև կարդացուեցաւ կառավարական յայտարարութիւնը։ Կը ծանուցանէ թէ երեսփոխան Պ. Ռուանէի առաջարկութեամբ յիշուած գործերուն վրայ (Հարաւային Երկաթուղեաց խնդիր) նոր քննութիւն պիտի կատարուի, դատական քննութեանց ծրարը պիտի հրատարակուի, օրինագիծ մը պիտի ներկայացուի որով պիտի արգիլուի Խորհրդարանի անդամաց ո՛ և է մասնակցութիւն Պետութեան հետ պայմանագրութիւն ունեցող ընկերութեանց վարչական խորհուրդներուն, ինչպէս նաև սեղանաւորական թուղթեր հրապարակ հանող սէնտիքաներու։ Օրինագծները ծերակուտականի կամ երեսփոխանի պաշտօնէն պիտի խնդան։ Յայտարարութիւնը կ'ըսէ թէ ուրիշ օրինագծեր ալ պիտի ներկայացուին, որոց մէջ է ծրագիր մը երկրագործները միջազգային ինչ ինչ շահագիտութեանց դէմ պաշտպանելու համար։ Կը դրուատէ բանակն և Մատակարար արշաւող զօրախումբն, ու կը ծանուցանէ թէ գաղթային բանակ մը կազմելու ծրագիր մը պիտի ներկայացուի։ Կ'աւելցնէ թէ Ֆրանսա հանրապետական խաղաղութեան մէջ վերակազմուելով ստացած է դինակցութիւններ որք վերահաստատած են համաշխարհային հաւասարակշռութիւնն։ Յայտարարութիւնը կը շարունակէ այսպէս. «Ֆրանսացի ժողովրդին միաձայն փափաքին պիտի պատասխանենք հաւատարիմ մնալով այդ զինակցութեանց, և անոնց հետ առաջ տանելով ամեն կողմ ուր պարտական ենք՝ մեր ազգեցութեան, մեր շահերուն, մեր իրաւանց խաղաղագործացումը»։ Կառավարութիւնը կը հրաւիրէ մեծամասնութիւնն համախմբուիլ իր շուրջ, որպէսզի պաշտպանիլ օրէնքները, կատարելապէս անկողմնակալ ըլլալ անտեսական վէճերու մէջ, բարեկարգութիւնն և խաղաղութիւնը պահպանել գիտնալով, և միշտ հոգածու պզտիկներուն ու տկարներուն վիճակին բարւոքման։ Այս յայտարարութիւն Միրակոյտին մէջ սառն ընդունելութիւն գտաւ. միայն ծափահարուեցան զինակցութեանց վերաբերեալ տողերն։ Երեսփոխանական ժողովին մէջ յայտարարութիւնը քանի քանի անգամ ջերմապէս ծափահարուեցաւ արմատականներէն և գործաւորականներէն։ Աջակողմն և կեդրոնը ցուրտ մնացին, բաց ի երկրագործներուն պաշտպանութեան վերաբերեալ կէտէն։

—Լօռեանի երեսփոխան Պ. Բիէռ Կիյէս գաղթային նախարար եղաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՄԵՆ. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ իր հետն ունենալով Պատրիարքարանի Թուրքերէնի դիւանապետ Խաչատուրեան Կարապետ էֆէնտին, երէկ Ոստիկանութեան Նախարար Նազըմ փաշայի բնակարանը գնաց և Ն. Վսեմութեան հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

Երկրագործական նախկին տեսուչ Ամասեան էֆէնտի, որ ժամանակէ մը հետէ Ֆրանսա կը գտնուէր ընտանեօք, նախորդ շաբթուն յանկարծամահ եղեր է ի Մարսիլիա։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեր է տեղւոյն Հայոց Հոգեւոր Հովիւ Արժ. Տ. Սահակ Հօր նախագահութեամբ և մարմինը թաղուեր է Մարսիլիոյ գերեզմանատան մէջ։

Այս առթիւ, մեր Բարիզեան թղթակիցը՝ Թիւլպէնտեան էֆէնտի՝ ցաւակցական նամակով մը մեզ հաղորդած է հանգուցեալին կենսագրութիւնը, զոր պիտի հրատարակենք վաղուան թուով։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ազգային ծանօթ վաճառական Մեծ. Գրիգոր էֆէնտի Մարգոսեանի դստեր ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի ի նպաստ հաստատութեանս հետևեալ նուիրատուութիւնք եղած են.

	ՂՐՇ.
Մեծ. Գրիգոր էֆ. Ալիանաքեան	108
» Սարգիս » Մաճառեան	108
» Յովակիմ » Մինասեան	108
Տէր և Տիկ. Յարութիւն էֆ. Մուրատեան	200

23 Հոկտ. 95 (Կնիք)

ՌԱՏԱՄԷՍ ԱՌ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»

Կ'ըլլայ եղեր։

Ցաւալի է սակայն որ ստիպուած եմ գձեզ վար առնել ձեր երեւակայական զաղափարէն պատուանդանէն։

Կ'ըսէիք թէ «s'enrager» չըլլար։

Իրա՞ւ։

Բացէք ուրեմն Զօլայի Argentը և կարդացէք 53րդ էջին 32րդ տողը։

Il «s'enrageait», à mesure que chacune de ses chutes emportait un espoir.

Շատ չըլլար զարմանալ եթէ վաղը ձեր թերթին մէջ կարդամ թէ Զօլան ալ զաղղիերէն չգիտեր։

Այդ toupetն ձեր բովը ըլլալէն եաքը...։

Յ. ԱԼՓԻԱՐ

Ուսումնական Խորհուրդէն վկայեալ դասատու մը պատրաստ է դասախօսութիւն ներ ընել ֆրանսերէն եւ Թուրքերէն լեզուաց ԹԷ՛ ընտանեաց եւ ԹԷ ազգ. վարժարանաց մէջ։ Դիմել «Արեւելքի» խմբագրութեան 442 1—5

Տեղական լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Քէրքուքի գաւառին (Մուսուլ) կառավարիչ անուանեցաւ Սիւլէյմանիյէ գաւառին կառավարիչ Ալտիւրրահման փաշա, որուն յաջորդեց Զօրումի կառավարիչ Սալիհ փաշա։

Ծուրաճ գաւառին (Շքոտրա) կառավարիչ անուանեցաւ Թարսուսի գայմագամ Մուհարրեմ պէյ։

Ատտանի Բաֆրա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Կէյվէի նախորդ գայմագամ Պէհճէթ պէյ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ. —Երէկ, երեքշաբթի, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ արտօնութեամբ, Գարատաղի գործակատար Պ. Պաքիչ պատիւ ունեցաւ Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ նահանգաց քննիչ և կայս. ատեանի թիկնապահ Շաքիր փաշայի համար երէկ ըսուեցաւ թէ Պայազիտի կողմն ուղեւորած է, սակայն Թ. Հագիգաթ կ'ըսէ թէ Ն. Վսեմութիւն անցեալները Պայազիտէն վերադարձած էր և այժմ Երզրում կը գտնուի։

ՊԵՐԼԻՆԻ օսմանեան դեսպան Թէվֆիգ փաշա, որուն համար ծանուցուեցաւ թէ Պերլինէն ճամբայ ելած է, այսօր մայրաքաղաքս կը ժամանէ արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարին նախագահութեամբ կազմեալ դատական յանձնաժողովը երէկ ի նիստ գումարուելով, գլխաւոր դատական մէկ քանի պաշտօնէից ընտրութեամբը։

ՎԱՐԴԻ ԽԻՂ.—Պետական Խորհրդոյ ու Նախարարաց Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, տեղական վարդի իւղերը հինգ տարուան համար տասանորդի և ներքին մաքսային տուրքէ ազատ պիտի մնան, անոնց պատրաստութեանը համար Եւրոպայէ բերուած գործիքներէն ալ մաքսատուրք չպիտի առնուի։

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ քնդունելի պատուած է Արնաւուտքէօյի և Պուրուճէմէի ժողովրդեան կողմէ եղած դիմումն, որով խնդրած են թրամուէյի գիծը՝ գոյգ գիծով մինչև Արնաւուտքէօյ երկարել։ Ընկերութիւնն արդէն սկզբամբ որոշած է այդ շինութիւնն և այժմ ճարտարագէտներու միջոցաւ գծին անցնելիք տեղերուն քարտէսը պատրաստել կուտայ և կը յուսացուի թէ շինութիւնք ի մօտոյ սկսին։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ ընդհանուր տնօրէն Սըր Էտկար Վինսընդ առջի օրը երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Ելմտական Վսեմ. Նախարարին հետ։

ԱՅՏԸՆ-Իզմիրի երկաթուղւոյն Հոկտ. 14ին աւարտող շաբթուան հասոյթն եղած է 8,224 ոսկի։ Անցեալ տարի նոյն միջոցին 8,192 ոսկի էր։

—Իզմիր-Գասապայի երկաթուղւոյն հասոյթը մինչև Հոկտ. 14, եղած է 106,520 ոսկի։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպանն երէկ իր բնակութիւնը Պէօյիւքտէրէէն Բերա փոխադրեց։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպանատունը Թարապիայէն Բերա փոխադրուեցաւ։

ՈՍՏԻԿԱՆ-ԶԻՆՈՒՈՐՔ.—Ելմտական նախարարութիւնը հրաման ստացած է ամեն ամիս վճարել գաւառներու ոստիկան-զինուորաց յատկացուած գումարները։ Հավալէները։

ՄԵԾ ԿՂԶԻ ՕԹԷԼԸ.—Սըր Էտկար Վինսընդ անցեալ օր ճարտարապետ Պ. Վալօրիի հետ Մեծ Կղզի գնաց և աչքէ անցուց Օթէլ Տէ Բրէնսի կառուցումը։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ դեսպանն առջի օրը Թարապիայէն Բերա փոխադրուեցաւ։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ. — Մօնիթէօր կ'իմանայ թէ Քաէտի Լիոնէի տնօրէն Պ. Լրմուան առաջարկած է կայս. կառավարութեան օրինաւոր սակ մը որոշել ֆրանսական ու անգլիական ոսկիներու համար՝ զոնէ երեք չորս ամսուան պայմանաժամով։ Եթէ կառավարութիւնը որոշէ որ այդ ոսկիներ որոշ սակով մը ընդունուին կառավարական բոլոր արկղերու մէջ, Օսմ. Պանքան, որ այդ դրամներէն մեծ քանակութեամբ ունի, պիտի կրնայ փութացնել գանձատոմսերու (Պօն տը քէս) վճարումը և հարկ չպիտի ըլլայ անգլիական ու ֆրանսական ոսկիները Փողերանոց ղրկել օսմ. ոսկի վերածելու համար։

—Երեկուան Լ. Հէրըլտ կ'ըսէ.

Պորսային էֆորէին որոշմանց համեմատ երկուշաբթի սկսաւ քոնսոլիտէին, երկաթուղիին ու Ռէժիին լիքիտասիոնը։ Թէ երկուշաբթի և թէ երեքշաբթի Պորսային մէջ ուրիշ գործ չեղաւ։

Օսմ. Պանքան կը շարունակէ պանքնոթներու փոխարէն ոսկի տալ տակաւ առ տակաւ. միւս կողմէն արծաթ ուղղորդին ալ 108 $^1/_4$ էն մէճիտիյէ կը տրուի Ռէժիէն։ «Սոսիէթէ Օթթոման տը չանժ է տը վալէօռ»ը նմանապէս գանձ մը բանալով պանքնոթներու փոխարէն մէճիտիյէ կուտայ։ Ռէժիին վարչական խորհուրդը իր գաւառական գործակալներուն հրահանգ տուաւ ամեն վճարման փոխարէն պանքնոթ ընդունիլ։

***

Հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ տիրող տագնապին առջևը առնելու համար հրատարակուած Մոռատորիօմ Փարիզի հրապարակին վրայ լաւ ազդեցութիւն բրաւ։

***

Լ'Օռիան խօսելով հրապարակին տագնապին վրայ, կը վերագրէ զանոնք գործուած սխալներու, որոնց մէջ են նորանոր Ընկերութեանց կազմութիւնը, ոսկի հանքերու վրայ անձնգափ շահադիտութիւն, այնպիսի գործողութիւններ որոնց վրայ ոչ ոք իրական ու դրական ծանօթութիւններ ունէր։

Փարիզի վերջին լիքիտասիոնին գիներն են.

Սէրի Դ. 23.20, Երկաթուղի 126, Պանք Օթոման 650. Ռէժի 450։

Այս գիները որոշուած են դիւրացնելու համար շատ զգալի տարբերութեանց կարգադրութիւնը, հետեւաբար և հրապարակը նորանոր տկարութիւններէ պահպանելու։

***

Մօնիթէօռ կ'ըսէ թէ Օսմ. Պանքան միայն 5 ոսկինոց պանքնօթներուն փոխարէնը տալու վրայ է, իսկ 20 և 100 ոսկինոցները «Պօն տը քէս» ըլլալով անմիջապէս չի փոխանակեր ոսկի հետ։ Բայց Պոլսոյ սեղանաւորական մեծ հաստատութիւնները այդ «Պօն տը քէս»ները տակի տեղ կ'ընդունին։

Պանք Օթոման ֆրանսական և անգլիական ոսկի Փողերանոց ղրկելով զանոնք օսմանեան ոսկիի վերածել կուտայ, բայց օրը 15էն 18,000 ոսկի միայն կրնայ վերածուիլ։

***

Օսմ. Պանքան հետևեալ ազդը հաղորդած է մեզ.

«Հրապարակին վրայ օսմ. ոսկւոյ նուազութեան պատճառաւ՝ հետևեալ դրամատուները՝

Օսմ. Կայս. Պանքա

Քռէտի Լիօնէ

Սօսիէթէ Օթթոման տը Շանժ է տը Վալէօռ

Քռէտի Ժէնէռալ Օթթոման

Պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ իրենց գործառնութիւններուն համար, այսինքն իրենց հասոյթներուն և վճարումներուն, ցնոր տնօրէնութիւն պիտի գործածեն անխտրաբար օսմ. ոսկի, անգլիական ոսկի կամ քսան ֆրանքնոց ֆրանսական ոսկի։ Այս վերջին երկուքը՝ $110^1/_2$ (անգլիականը) և 88 (ֆրանսականը) անփոփոխ գիներով։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ.—Ջեռնհաս իշխանութիւնը, եպարքոսական հրամանի մը համաձայն, զեկուցած է Շիրքէթի վարչութեան թէ իր նաւապետները պէտք է վկայական ունենան Ծովային նախարարութենէն և թէ շոգենաւերու երթևեկութիւններու մասին, ծովային օրինաց համաձայն, միշտ քննութիւն կատարելու համար նաւային երեք սպաներ իբրև քննիչ պաշտօնի կոչուին նոյն ընկերութեան կողմէ։

ՇԱՄԻՋ.—Գրուած էր Լոնտոնի օսմանեան դեսպանին՝ հարկ եղած դիմումն ընել անգլիական կառավարութեան մօտ, որպէս զի Ալբըրնի նահանգէն հոն տարուած շամիչներէ առնուած մաքսատուրքը զեղչուի։ Արդ, դեսպանատունը պատասխանած է, Արտաքին գործոց Նախարարութեան թէ Անգլիոյ առեւտրական հրապարակաց ներկայ վիճակին մէջ անկարելի է այդ մաքսատուրքը զեղչել։

ԲԷՇԻՔՏԱՇԻ ԱՐՈՒԵՍՏԱՆՈՑԻՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ.—Կայս. Իրատէ մը արտօնած է որ կայս. Գանձարանին մէջ գտնուած մէկ քանի թանկագին հնութիւններ, որք Հունգարիոյ առաւօտէն մնացած են, ի ցոյց դրուին յառաջիկայ մայիսին Բէշիքթաշի մէջ կազմակերպելի արուեստանոցին։

Հունգարացի արեւելագէտ Պ. Վամպէրի, որ անցեալները մայրաքաղաքս եկած էր, կայս. Իրատէով շնորհուած արտօնութեամբ կայս. Գանձարանն այցելած եւ ընտրած է այն հնութիւնները, որք ի ցոյց պիտի դրուին արուեստանոցին մէջ։ Այդ հնութիւններն, զորս կը կազմեն վահաններ, զրահներ, վիրքեր և այլն, օսմանեան պաշտօնեաներէ կազմուած մարմնոյ մը միջոցաւ Բէչիթա պիտի տարուին և արուեստանոցէն փակուելէն յետոյ մայրաքաղաքս պիտի վերադարձուին։

ՆԵՐՔԻՆ գործոց նախարարութիւնը հեռագրաւ պատասխանած է Վանայ կուսակալութեան թէ Պարականտան երթալիք ուղեւորաց յատուկ անցագրերը պէտք է կնքուին անցագրերու պաշտօնէից կնիքով։

ԹԷՎՖԻԿ ՓԱՇԱ.—Քաղաքային պաշտօնէից հանգստեան թոշակի սնտուկին վերատեսուչ Թէվֆիգ փաշա անցեալները իր ապարանքին մէջ սանդուխէն գլորուելով ինկած է և ոտքէն ի վեր հիւանդ է, սակայն օր օրի ապաքինելու վրայ է։

ՊՈԼՍՈՅ ապահովութեան սնտուկին առընթեր թողուած Միլք ու Վագֆ կալուածները, որք նախկին տնօրէնին և պաշտօնէից անուանը արձանագրուած էին, ըստ օրինի նոր տնօրէնին անուանը պիտի վերածուին և Տէֆթէրխանէի վերատեսչութիւնն այդ գործողութեանց համար ծախք չպիտի առնու։

ԱՄԵՐԻԿԱ ղրկուելու համար, Այտընի նահանգէն երկու ամսէ ի վեր ճամբայ հանուած ապրանքներու գումարը 420,000 ոսկւոյ հասած է։

ՀԱՆՔԵՐ.—Ջեռնհաս իշխանութեան ծրագիր մը մատուցանելով առաջարկուած է որ հանքի մը համար խուզարկութեան կատարելու նպատակաւ երբ արտօնութիւն ուզուի, նախ երկրաչափները երթան հանքին գտնուած տեղն և հաստատեն թէ այդ խուզարկութեան համար ուրիշի ալ արտօնութիւն տրուա՞ծ է թէ ոչ և ստուգելէ յետոյ տրուի հարկ եղած արտօնագիրը։ Նոյնպէս այդ երկրաչափներու օրականն ու ճամբու ծախքը խտարքէ ժողովներուն

կազմէ որոշուելով կանխիկ տրուիլ։ Այդ առաջարկութեան առիթ տուած է սա պարագան թէ չատ մը տեղերու մէջ միեւնոյն հանքին խուզարկութեան համար այլ եւ այլ անձանց արտօնագիր կը տրուի եւ այդ պատճառաւ ասոնց մէջ վէճեր կը ծագին, որք երկար բանակցութեանց պատճառ կըլլան։

ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ պաշտօնէից հանգստեան թոշակի սնտուկին վարչական ժողովն երէկ ամսաթոշակներ յատկացուց պաշտօնեաներու այրիներուն ու որբերուն եւ հանգստեան կոչուած պաշտօնէից՝ ընդամէնը հարիւր քսան երկու անձանց։

ՊԱՐՍԻՑ Շահը իր ախոռներէն ազնիւ ձի մը նուիրած է Թէհրանի օսմանեան դեսպան Շեմսէտտին պէյի։

ՏԻՄԻԱԹԻ մէջ (Եգիպտոս) հոկտ. 18էն 22, քոլերայէ երկու մահացու դէպքեր պատահած են. նոյնպէս շրջակայքը մէկ քանի դէպքեր ու մահեր։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ժողովոյ անդամներէն Սատրզ պէյ տնօրէն կարգուած է կշիռներու տուրքերուն։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԱՑ գաւառին թղթակցութեանց տնօրէն կարգուած է Մէտինէի թղթակցութեանց տնօրէն Իզզէթ էֆէնտի։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ թուզի եւ սեւ չամիչի գիները գոհացուցիչ վիճակի մէջ են, սակայն անկուտ չամիչին գինը երեք չիլին իջեր է։ Բամպակի գիներն ալ յուսատու են։ Այժմու գիներն են 4.46 չիլին։

ԳՕՆՏԱՆ նահանգին տրոց մեծ մասը տակաւին գանձուած չէ եւ 700,000 ոսկւոյ մօտ գումար մը տակաւին անգանձելի կը մնայ։ Այդ պատճառաւ տրոց գանձման համար նոր պաշտօնեաներ կարգուած են։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.—Իզմիրի եւ Թրիեսթէի մէջ բնակող դրամատէրք ոմանք շոգենաւային օսմանեան ընկերութիւն մը պիտի կազմեն՝ 300,000 ոսկի դրամագլխով։ Շոգենաւերու մէկ մասը պիտի երթեւեկեն Կ. Պոլսոյ, Իզմիրի, Սէլանիկի, Կորնթոսի, Բաթրասի, Թրիեսթէի, Մէսինայի, Մարսիլիայի ու Պարսելոնայի միջեւ եւ մէկ մասն ալ Իզմիրի, Սագըզի, Սամոսի, Հռոդոսի, Կրէտէի, Ատալիայի, Մէրսինի, Իսքէնտէրունի, Կիպրոսի, Պէյրութի ու Եաֆայի։

ՌԷՃԻՊ շոգենաւուն անցեալները Լէմնոս կղզւոյն բացերը փոքր առագաստանաւ մը բռնելով Միտիլլի տարեր է։ Նաւուն մէջ փախստական ծխախոտ կայ եղեր։

ԵՐԿՐԱՉԱՓՆԵՐ. — Այտընի նահանգին հանրօգուտ շինութեանց առաջին երկրաչափ կարգուած է Երուսաղէմայ գաւառին առաջին երկրաչափ ժան Բրանովսքի էֆէնտի, որուն յաջորդած է Պիթլիսի նահանգին նախկին առաջին երկրաչափ Հիւսնի էֆէնտի։ Պիթլիսի առաջին երկրաչափ կարգուած է Պօլքքէօէրի առաջին երկրաչափ Մէհմէտ Ռագըպ պէյ, որուն յաջորդած է Թօքատի երկրաչափ Նաֆըզ էֆէնտի եւ ասոր ալ յաջորդած է Միտիլլիի ճահիճներու մաքրութեան գծիչներ Իպրահիմ Էտհէմ էֆէնտի։

ԴԵՂԱԳՈՐԾՔ.—Իզմիրի մէջ դեղագործաց ժողով մը կազմուած է նպատակ ունենալով դեղագործաց գործառնութիւնները աւելի կանոնաւորել եւ այդ ասպարէզին զարգացմանը աշխատիլ։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ սպանիական հիւպատոս Գ. Լուի Մոնթանա հրաժարած ըլլալով, այդ հիւպատոսարանի գործերը յանձնուած են տեղւոյն գերմանական հիւպատոս Գ. Մորթմանի։

ԳՈՐՏՕՆ ցուցահանդէսին կողմէ Պատւոյ Վկայականի մրցանակը տրուած է Կ. Պոլսոյ ֆրանսական առեւտրական սենեկին կողմէ հրատարակեալ թերթին համար։

ՎԵՐԱՔՆՆԻՉ ատեան պատժական ճիւղն երէկ վիրաքննիչ նախնական դատարանի մէկ վճռին՝ ի մասին Խաչիկ ու Արթին անուն անձանց, որք վաճառատան մը դրամարկղը կոտրած ու դրամները գողցած ըլլալու ամբաստանութեամբ դատապարտուած էին առաջինը՝ երկու եւ երկրորդը՝ մէկ տարուան բանտարկութեան։ Վերաքննիչ ատեանը վաւերացուց Խաչիկի համար տրուած վճիռն. իսկ Արթինն անպարտ արձակեց։

ՄԱԽՄՈՒՍԷԻ Շահին շոգենաւն երէկ ժամ 4ին կամուրջին մօտենալու պահուն, զարնուեցաւ կամուրջին եւ կոտրեց անոր երկաթեայ ծնօտներու մէկ քանին։ Նոյնպէս 60 ոտք երկայնութեամբ երկաթեայ գերան մը՝ Հէտտոն գաւազաններու յատուկ ճամբուն այդ մասն ալ վնասուեցաւ։ Կըսուի թէ այդ ընդհարում առաջ եկած է՝ նաւապետին կողմէ առ մեքենավարն տըրուած հրամանը ժամանակին չգործադրուելէն։

ԱԶԴ

Ղալաթիա Վոյվոտայի պահականոցին հանդէպ Ծէրմէքի զարեջրատան մէջ, թիւ 92, նոյեմ. 26ի հինգշաբթի օրէն սկսեալ պիտի նուագէ արաբայի նշանաւոր Ռուտի Սէլիմ էֆէնտի իր հինգ ծորութար ընկերներով։ Նուագածութիւնը տեղի պիտի ունենայ շաբաթը չորս անգամ Կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ցերեկուան ժամ 7ին պիտի սկսի։ Հասարակութիւնը գոհ պիտի մնայ ըմպելիներու եւ տեսակէն եւ սպասարկութեան կանոնաւորութենէն։

ԽԱՏՕՔԻՍՕՍ ՏՈՒՐ..ՕՂԼՈՒ
ԵՒ
ԱԼԷՔՕ ԽՐԻՍԹՕՖԻԼԻ ԽՕ

449 1—2

Տ. ՀՄԱՅԵԱԿ ՔԱՀԱՆԱՅ ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ

Տարերք աշխարհիկ լեզուի Ա. տարի 3 ղրուշ, Բ. 5, Գ. 5, 0/0 25 զեղչ։ Կենսագրութիւն Պետրոս Դուրեանի, 5 ղրուշ։ Կը ծախուին Պոլսոյ գրավաճառաց քով։ 392 45—60

ՆԷՎ ՄԱՐՔԻԶԻՆ ԴԱՏԸ(*)

Եւ նախագահը կարդալ կուտայ Իօլիդ Մենալտոյի մէկ նամակը, որուն մէջ հէք տղան ցաւ կը յայտնէ բաժնուած ըլլալուն իր նախկին պաշտպան կնոջմէն եւ յոյժ սրտաշարժ բառերով կը յիշէ Օռլէանի մէջ անոր հետ անցուցած օրերը։

—Դեռ կը յամառի՞ք ուրանալ թէ Մենալտօն ի Բօն-տը-Պօվուազէն փակել տըւիք սա նպատակով միայն որ իր ծննդեան գաղտնիքն ու մօրն անունը բնաւ չիմանայ։

—Միշտ սապէս յայտարարեցի տղուն. «Աշխատէ, կրօնաւոր եղիր, եւ երբ մօրդ անունը իմանալու տարիքն ունենաս, ես պիտի ըսեմ քեզի։»

—Ինչո՞ւ ամէն ջանք ըրիք արգիլելու համար որ տղան ապօրէն չհաղորդակցի Մառիա Շէյին հետ։

—Որպէս զի Մենալտոյի սաստիկ սէրը Մառիա Շէյի վրայ, բոլորովին դադրի։

—Ձեզ յաջողեր սակայն, ինչպէս նաեւ չէք յաջողեր ինքզինքնիդ սիրցնել անոր։ Երբ պաշտօնապէս, Բօն-տը-Պօվուազէնի կրօնաւորներուն ճնշման տակ ձեզի չնորհակալութեան նամակներ կը գրէ, երբ անգամ մը, իր վրայ գրուած խիստ հսկողութենէն պրծելով կրնայ ուղղակի Մառիա Շէյին գրել, տեսէք ի՛նչ կ'ըսէ ձեր մասին.

«Փոլով պարոնին, ատրուգիքը, բնաւ չեմ մտածեր անոր վրայ։

«Ա՛հ, քանըմէկ տարիները, այն սիրեցեալ քանըմէկ տարիները որք թող պիտի տան ինձ գալ գտնել քեզ. եթէ այն բիրտ մարդը—ձեզի համար է—ուզեր ընդդիմանալ մեր միացման, իր առջեւ պիտի տեսնար զիս, եւ անկարելի բան էր որ արգիլէր զիս երեւան հանելու քեզ։

«Ա՛հ, Մառիա Շէ, կը սիրեմ քեզ, եւ երբեք քու ժպիտդ չպիտի ջնջուի սրտէս։»

«ՄԵՆԱԼՏՕ»

—Այս նամակը սապէս կը բացատրուի։ Տղուն կղերանոց մտնելուն յաջորդ օրը գրուած է, բաժանման երկրորդ օրը։ Ժամանակ անցնելով իր առաջին տպաւորութիւնը անհետացաւ եւ իրեն ցուցուցած անձնուիրութիւնս հասկնալով փոխեց զգացումը, ինչպէս կը հաստատեն պաշտօնական պարութեան մէջ գտնուած հրահանգրական նամակները։

* *

Եւ այս կէտին վրայ, պաշտպանութիւնը կրնայ սապէս ամփոփուիլ. եթէ մարքիզը Մենալտօն զատեց Մառիա Շէյի սէրէն, երկու զգացման հնազանդեցաւ. նախ, թող չտալով տղուն որ իր սէրը աւելի երկար ատեն օտարի մը վրայ կեդրոնացնէ, ուրկէ պատրաստել զայն իր բոլոր սէրը մօրը վերապահելու, որուն անունը ապագային իրեն հաղորդելու մտադրութիւն կար։

Վերջապէս տեղի կուտար նոյն ինքն մարքիզուհիին փափագներուն որ իր զաւակը առանց անգաղտնապահութեան միտանցքի աւելի չատ տեսնելու համար, կուզէր որ տղան դրուի անծանօթ երկրի մը մէկ կրթարանը։ Այս կերպով մայր ու զաւակ զիրար պիտի սիրէին անանուն ու գաղտնի սիրով մը մինչեւ այն օրն ուր սոսկալի իրողութիւնը պիտի կրնար վերջապէս յայտնուիլ, տղուն երբ աւելի տարիքն առնէր ու աւելի խոհեմ ըլլար։

* * *

ՆԵՐԿՐՈՐԴ ՆԻՍՏ

Հարցաքննութիւնը կը սկսի այն պարագաներուն վրայ որոցմով մարքիզը Բօն-տը-Պօվուազէն գնաց իր զաւակն առնելու։ Ինք կ'ըսէ թէ կուզէր կամ Մեգրէյի դըպրոցը դնել զայն կամ Ամերիկա ղրկել. բայց այս երկու տեղերէն մէկն ընտրելէ առաջ որոշած էր տղուն հետ նախ եւ առաջ ճամբորդութիւն մը կատարել հանդարտեցնելու համար Մենալտոյի երեւակայութիւնը որ գերագրգռուած էր կղերանոցին մէջ յոյժ երկար մնալէն։ Ամբաստանեալը սապէս կը բացատրէ Իտալիա ուղեւորութիւնը։

—Զէին ուզեր Մենալտոն պահել Բօն-տը-Պօվուազէնի կղերանոցը. իր նախորդ երկու փախուստները անկարելի ըրած էին անոր բնակութիւնը հաստատութեան մէջ։ Ուստի նոյեմբեր 3ին գացի առի տղան. այն միջոցին դեռ չէի գիտեր թէ ինչ պիտի ընէի տղան. մտադիր էի կամ Մեգրէյ կամ Ամերիկայի մէկ քոլէժը դնել. «Եթէ այս վերջին որոշման յանգիմ, Ամերիկա չի մեկնած պիտի գրեմ ձեզ», ըսած էի տիկին տը Նէվի. կը մտածեմ որ լաւագոյն է անոր դրդուութիւնը իջեցնել փոքր ուղեւորութիւն մը ընել տալով անոր։»

«Արդ, նոյեմբեր 3ին Բօն-տը-Պօվուազէն հասնելով 4ին մեկնեցայ տղուն հետ եւ Իտալիա տարի։ Իտալիան ընտրած էի, վասն զի ամենէն մօտիկ երկիրն էր Սավուա։ Զմեկնած խոսակցութիւն մը ունեցայ մեծաւորին հետ, որ ըսաւ ինծի թէ ա՛լ չէր կրնար պահել տղան, վասն զի գէշ օրինակ կ'ըլլար եւ մտատանջութիւն կուտար։

—Ի՞նչ մտատանջութիւն, աղէկ բացատրեցէք։

—Կը վախնար որ տղան անձնասպան կ'ըլլայ։ (Ցուցմունք)։

—Ահա առաջին անգամ կ'ըսէք ատիկա։

—Կը բաւէ կարդալ այն «օրագիրը» զոր տղան սովոր էր բռնելու, համոզուելու համար թէ անիկա ծայրայեղ գրգռութեան հասած էր։

—Այդ օրագիրը չունինք։

—Ոչ, ասոր ձեռքէս. բայց տիկին տը Նէվ կարդաց զայն եւ եթէ ուզէ պիտի կըրնայ բացատրութիւն տալ։

—Նոյեմբեր 4ին տղուն հետ կ'ելլաք կղերանոցէն։ 5ին Թուրինօ կը հասնիք, զոր կ'այցելէք, եւ իրիկուն իսկ Ճենովա կ'երթաք կեղծ անունով մը, այնպէս չէ՞։

—Երբեք ճշմարիտ անունս չէի կրնար երբ տղուն հետ գտնուէի, քանի որ տղան ինքն ալ չէր գիտեր։

—Ա՛հ, ոչ։ Նախաքննութիւնը ապացուցուց որ գիտէր ձեր անունը, թէ՛ Մառիա Շէյէն, թէ կղերանոցի ուսուցիչներէն իմացած ըլլալով։

—Չէ կ'ըսեմ։

—Վերջապէս Մարթէն անունով Իտալիա կը մտնէք։ Նախ Թուրինօ կ'երթաք, բայց չատ քիչ կը մնաք հոն։

—Թանգարանները պիտի ցուցնէի այդ տասերկու տարեկան տղուն։

—Ուղածնուդ պէս կը յոգնեցնէք զայն։

—Բայց ոչ։ Ես բնաւ յոգնութիւն չէի զգար։

—Օ՛հ, դուք հերակլէս էք։

—Շատ միջակ հասակով Հերակլէս մը, մէկ մեթր վաթսուն հարիւրորդամեթր։ (Ծիծաղներ)։

—6ի առտուն Ճենովա կը հասնիք եւ իրիկուան Հռոմ կ'ուղեւորիք։ Ճենովայէն ուղղակի Հռոմ կ'երթաք։

—Ձեր կարծիքո՞վ ո՞ւր կ'ենալու էի։ (Ծիծաղներ)։

—Ճենովայի մէջ չչարչրեցի՞ք տղան։

—Ամենեւին։ Միայն կրկէսի մը առջեւէն անցած ատեննիս ըսաւ որ կուզեր կրկէս մը մտնել։ Ընդդիմացայ այս փափաքին։ Այսչափ միայն։

—Առտուն 8ին մեկնեցաք Հռոմէն եւ երկուշաբթի առտու Նաբօլի հասաք։ Ի՞նչ ըրիք այդ ուղեւորութեան մէջ։

—Գիտեմ որ վկաներէն մէկն ըսաւ թէ ճամբան փոխեցի տղուն գուլպան. այս վկան չպիտի գայ դատարան, մ'ըգք, ուրովհետեւ ինծի նպաստաւոր վկայ պիտի ըլլար։ Ցետոյ իր վկայութիւն պիտի ապացուցանէր թէ ես յատկապէս տղուն հագցուցած էի այն 57 մարքայով համբաւաւոր գուլպան որուն երեւան հանուիլը հաքէն զիս նեղը պիտի դնէ եղեր, ամբաստանագրոյն ըսածին նայելով։

—Այդ վկան կերեւայ թէ հիւանդ էր ձեզ հետ ճամբորդած ատենը երկաթուղիին մէջ։ Ձեզի ըսաւ թէ ճանճատենդէ կը տառապի։

—Օ՛հ, իր վկայութեանը մէջ նշմարեցի։

—Իրողութիւն մը կայ (Ծիծաղներ), սա թէ դուք տղուն գուլպան փոխեցիք Հռոմի եւ Բօզերդոյի միջեւ։

—Ատիկա բնաւ կարեւորութիւն չունի։ Մինակ կը կրկնեմ որ՝ եթէ իր վկայութիւն ճշմարիտ ըլլար՝ աւելի նպաստաւոր էր ինծի։ Տղուն գուլպան կը փոխէի հագցընելու համար դպրոցական 57 թիւը կրող գուլպաներ։ Խոստովանեցէք որ իմ կողմէս չատ անխոհեմ նախազգուշութիւն մը պիտի ըլլար։

—Նոյեմբեր 9ին առտուն Նաբօլի կը մտնէք։ Ի՞նչ ըրիք հոն։

—Կ'անձրեւէր։ Թանգարանները այցելեցինք։

—Ո՞ւր իջեւանեցաք։

—Ծիշդ կայարանին դէմը գտնուած օթէլը։ Թօլէտօ փողոցին մէկ ճաշարանին մէջ նախաճաշեցինք եւ ընթրեցինք։

—Այդ օթէլը երրորդ կարգի օթէլ էր ըսած էք. ասիկա զարմանալի բան է Նէվ մարքիզին պէս հարուստ մարդու մը համար։

—Բայց անպիտան օթէլ մը չէր։ Ցարմար բնակարան մ'էր։

—Երկու անկողնով մէկ սենեակ բռներ էք։ Ինչո՞ւ։

—Իրաւ որ չեմ գիտեր. սովորութիւնս էր երբ տղուն հետ ճամբորդէի։

—Նախաքննութիւնը կ'ըսէ թէ ադոր պատճառը սա էր որ երկու պայուսակները ձեր սենեակը բերուին եւ դուք կարենաք ուղածնուդ պէս հանել տղուն ճերմակեղէնին թիւերը։ (Շշուկներ)։

—Բայց գուլպաները թիւ ունէին։

—Հա՛ւ, բայց չատ աւրուած թիւ մը որ ձեր քննութենէն խուսափեր է։ Գիշերը, միւս հագուստները բնաւ մաքրս չէին կրեր. զարմանալի է այս։ Գրպաններուն մէջ բնաւ թուղթ չկար, ոչ իսկ Մառիա Շէյին մէկ նամակը։

—Ոչ։ Այցեքարդ ալ չունէր վրան, իրաւ է։

—Նաբօլիի մէջ մէկ գիշեր կը մնաք եւ առտուն կանուխ ճամբայ կ'ելլաք դէպ ի Բասթէլլամառ։

—Այո։

Նախագահին հրամանով՝ Բասթէլլամառ-Սօրանթի ճամբուն յատակագծերը կը բաշխուին երդուեալներուն։

—Ի Բասթէլլամառ ձեր պայուսակները կայարան կը թողուք, հոն կը ճաշէք, յետոյ ոտքով ճամբայ կ'ելլաք դէպի Սօրանթ։

Հիմակ կը սկսի հարցաքննութեան ընդոտայոյզ մասը։

* *

Ամբաստանեալը կ'ըմբռնէ որ այժմ տեղի պիտի ունենայ իրեն համար էն կարեւոր տեսարանը։ Կը հազայ, կը խնչէ, ակնոցը կը շտկէ, եւ մեծ հանդարտութեամբ կ'ըսէ.

—Պարոն երդուեալներ, նախ եւ առաջ պէտք է ըսեմ որ Բասթէլլամառէն ի Սօրանթ երկարող ճամբան աշխարհի էն գեղեցիկ երկիրն է. հոն ամեն մարդ ոտքով կը ճամբորդէ, ամենէն հարուստ մարդերն ինչպէս մուրացիկները։ Ասիկա կը բացատրէ ձեզ թէ ինչու ոտքով ճամբայ ելանք։ Շատ կառապաններու եւ յոյժ բազմաթիւ պտըտողներու հանդիպեցանք։ Փուզարէլլայի մօտ հրացանակիրի մը հանդիպեցանք։ Ի Սօրանթ այցելեցինք մօզայիքի գործարան մը։

«Նիօլլի անուն ճաշարան մը ճաշեցինք, յետոյ կառք մը բռնեցինք այցելելու համար յոյժ նկարչագեղ տեղ մը «Հեռադիր» անուն եւ վերջապէս Միկա գացինք։

—Արդարեւ այդ քաղաքին մէջ տեսեր են ձեզի։

—Հանգչելէ յետոյ ի Մեգա Սբիւդառի (Իտալիա) գացինք, ուր հասանք գրեթէ ժամը հինգին։ Ճամբան երկու կառապաններու հանդիպեցանք Մեդայի եւ Սբիւդառի միջեւ։

—Այո, իրաւ է, եւ կառապանները զարմացեր են որ այդ ժամուն այդ ճամբուն վրայ կը գտնուէիք հետիոտն։

—Այդ ժամուն գիւղանկարն աննման էր, Վեզուվի մէկ սքանչելի ժայթքումին պատճառով, ի Մեգա կանգ առինք, եւ հոտ դառնալով այդ ճամբէն ուսկից անցած էինք առտուն, Վիքօ-էքուէնզէ ուղղուեցանք, ուր հանգիստ առինք եւ սուրճ խմեցինք սրճարանի մը։

—Սրճարանին տէրը նոյն իսկ նշմարեր է որ ձեր հետը գտնուող տղան չատ յոգնած էր եւ սակայն, հակառակ տղուն յոգնութեանը եւ ժամանակին ուշ ըլլալուն որով չէին կրնար վայելել գիւղանկարին գեղեցկութիւնը, չէք պատասխաներ կառապաններուն որոնք անհնչան վարձքով մը Բասթէլլամառ կ'առաջարկէին տանիլ ձեզ։

—Խոհեմութի՞ւն էր ատանկ ուղեւորութիւն մը կատարել այդ պայմաններուն մէջ։

—Ճամբան ամենեւին վտանգաւոր չէ։ Շատ յաճախուած երկիր մ'է։

—Կուզէի ոտքով հոտ դառնալ հակառակ գիշերուան, աւելի աղէկ տեսնելու համար Վեզուվը։

—Այդ միջոցին Մենալտօ խոնջասպառ էր, յայտարարած է սրճարանապետը։

—Յոգնած էր, բայց ոչ խոնջասպառ։

—Ժամը ութին մօտ վկայ մը, Ֆրանսուա Ֆենատօ ձեզ կը հանդիպի Սանդօ-Մառիա վանքին մօտ, ուրիշ մը նմանապէս տեսեր է ձեզ իրիկուան 8ին։

Շարունակելի)

(*) Շար. երէկի թիւէն.

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, Հոկտ. 25/6 Նոյմ. 1895

Անուանական	Վճարեալ	Տարի	Անուանք Արժեթղթոց	Ընթացիկ Գիներ
100			Քնն. Սէրի A 1%	63 —
100			» » B 1%	36 20
100		1881	» » C	25 —
100			» » D գոցուած	24 10
100			» » D բացուած	24 10
100			» » D միջօրէ	24 10
100			Ռում. Էլէկ. գոցուած	112 —
ֆր. 500		1870	Ռում. Էլէկ. բացուած	107 —
			Ռում. Էլէկ. միջօրէ	110 —
Անվ.	Վճր.			
20	10	1890	Օսմանիէ 4%	— —
22	11	1869	Քրէտի Ժէն. Օ.Ը.	11 30
10	5	1872	Օսմ. Թթ. տը Շ. Է. Վ.	5 37
140	140	1878	Լաւրիումի	54 —
500	300	1889	Անատոլուի (Բժթ. 5%)	605 —
500	500		Երկաթուղիի (Գրթ. 5%)	315 —
20	3	1882	Թրամուէյ (Բժթ. 5%)	9 30
500	500		Թրամուէյ (Գրթ. 5%)	498 —
500	200	1883	Օսմ. Ռէժի	19 10
1.40	1.40	1892	Օսմ. Սիկարէթ 6%	— —
11	5½	1893	Օսմ. Ապահովգր. Ընկ.	6 50
500	500	1882	Ջրի Ընկ. Տէրքոս	450 —

ՍԹԻԼԱՆՑ (Ղրիմ) ԻՒ ՎՐԱՅ	Օ. Ո.	Ղրշ.
8 օրուան համար 1000 հատի	—	—
1 ամսուան համար	—	—
1 օրուան համար	—	—
Իմբար	—	—
Կանխիկ (Հեվալէսիդ)	1	32 1/2

ՍԹԻԼԱՆՑ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎՐԱՅ		
8 օրուան համար 25 հատի Ֆր.	3	50
1 ամսուան համար »	6	50
ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ		
Անգլ. ոսկի Օ. Ո. 100 ղրշ.էն	110	16
20 Ֆրանքնոց	87	33
20 Մարքնոց (Գերմանական ոսկի)	107	20
Քրիմիջ	51	20
Ռուսլլ Զոլոթնոյ	8	50
Մէճիտիէ	109	—
Մանր արծաթ	103	—
Մէթալիք	100	—
Տակոս Ղալաթիոյ Սակարանի	8	—

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ		
Լոնտոն 3 ամիս Ղրշ.	110	20
Փարիզ » Ֆր.	22	85
Վիեննա 8 օրուան Ֆլոր.	10	87 1/2
Պէռլին չէք Մարք.	18	45

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ՓԱՐԻԶ 5 Նոյեմբեր		
Քոնսոլիտ Օսմ. B Ընկլ. Ֆր.	38	25
» » C » »	——	—
» » D (Բացուած »	21	85
» » D (Գոցուած »	23	42
Ռումելիի Երկաթուղի »	118	75
Բրիորիթէ »	473	—
Մաքսային Պարտաթուղթ »	500	—
Սամանիէ »	455	—
Ռէժիի Բաժնեթուղթ »	435	—
Պանք Օթոման (անուանականին) »	617	75
Ռանթ Ֆրանսական 3% »	100	15
» » 3 1/2 % »	106	37
» Իտալական »	87	85
Բրէտի Լիոնէ »	776	25
Բրէտի Ֆոնսիէ »	——	—
Քոնդուաւ տ'Էսբանիէ »	——	—
Սուէզի Բաժնեթուղթ »	3060	—
Եգիպտական Միացեալ »	523	50
Չէք Լոնտոնի վրայ »	25	225
ԼՈՆՏՈՆ 5 Նոյեմբեր		
Ռումելիի Երկաթուղի Ֆրանք	69	40
Օսմ. Ռէժի »	214	—
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ ի տես	120	60
» Փարիզի »	47	75
ԼՈՆՏՈՆ 5 Նոյեմբեր		
Քոնսոլիտ Օսմանեան A Ա. Ո.	64	50
» » B »	37	50
» » C »	23	—
» » D (Բացուած »	22	52
» » D (Գոցուած »	21	—
Օսմ. Փոխ. 1891ի 4% (Երաշխ. բնաւ.	——	—
» » 1894 3 1/2 % (Եգպ. Հրկ.ով	——	—
Պանք Օթոման (վճարեալ) »	15	75
Այտընի Երկաթուղի »	13	50
Միացեալ Եգիպտական »	——	—
Առանձնաշնորհեալ »	——	—
Անգլ. Քոնսոլիտէ »	107	35
Պուլկար. Փոխառ. 6% »	94	—
» » Նոր 6% »	95	—
Ռանթ Հելլենական 5% »	——	—
» » 4% »	30	—
Փոխանակ. Փարիզի վրայ 3 ամիս	25	400
ՊԷՌԼԻՆ 5 Նոյեմբեր		
Օսմ. Փոխառութիւն 1888ի Մարք	98	25
Ռումելիի Երկաթուղի »	126	50
Անատոլուի Երկթղ. 1/4 Պրթղթ. »	92	—
Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ 3 ամիս	20	330
» Փարիզի » 3 ամիս	81	85
Մակեդոնիոյ Երկաթուղի	——	—

ՏՈՔԹԷՕՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ, ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

(Հաստատեալ յամին 1852)

Նորանշնար գործիքի մը միջոցաւ ամենաասաւոր ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն, (բառ տարիքի), ծամողութիւն, եւ աքսւ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ «Միռռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, եւեր այլեւայլութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ Թմբեցուցիչ դեղերու, եւ նորանշնար արցանններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Թիւ 396 Մեծ Փողոց Բերա, (Եանիկի զարեջրատան վրայի յարկը ծիշտ Զապրքճեանց դէմն)։

Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը թիւ 1 նոր բացուած Իբրսօվելի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ. Հաւաստելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի Ատամնաբուժներու՝ ժմրաները կիրակի օրն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի զոհծ ատեղինին։ 410

ԹԷՅ, ԹԷՅ, ԹԷՅ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1880
Կ. [illegible]
Յ. [illegible]

Կ. ՊՈԼԻՍ, Չէլաք Պէյ Խան թիւ 10
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂՔ
Օսմանեան գլխաւոր քաղաքաց մէջ

ՉԻՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ, ՍԷՅԼԱՆԻ, ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԹԷՅԵՐ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում

Ցնեանկի, չափի եւ գինի մասին կատարեալ ուղղամտութիւն

Զգուշանայ մերմարքային Կեդծերէն

MAISON
MEGUERDITCH TOKATLIAN
Grand rue de Péra, Constantinople
RESTAURANT, PATISSERIE, CONFISSERIE,
CAFÉ, GLACIÈR

Menu du 6 Novembre 95
Ouverture du diner concert

POTAGES.—Consommé deslignac, Potage crême d'Orge, tripes à la Turque.
PATES.—Bouchée Sévigné, Pilaw Circassien.
POISSONS.—Homard sauce mayonnaise, Rougets frits, Turbot Mornay, Lufaires grillés.
ENTREES.—Poulets sautés Provençale, Côte de bœuf Pommes Chateau, Gigot de mouton à la Muzard, Tasse Kèbabe, Bécasse en Casserole.
ROTIS.—Poulet, Dindonneau, Rostbif, Bécasse.
LEGUMES.—Haricots verts à l'Anglaise, Flageolets au beurre, Cèpes niçoise, Auberg. Béyendy, Auberg. Moussakga, Ragout haricots verts.
ENTREMETS.—Glaces: Pistache, Ananas, Granit Cgampagne, Gateaux, Compôtes, Desserts, Huîtres frais tous les jours. 296

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿ.

Վոլիօ—ընօ շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Ո—րալէնօ շոգենաւը, նաւապետ Քըր, ընդհանուր վաճառքով մեկնած է Հըլէն ամսոյս 1ին եւ 15ին հոս կը սպասուի։

ՍԻՐՈՖԻ ՄՕՐԻՍ ՋԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 15 Յունիս 188

Պարոնայք Սէփէր եւ Ընկ.,

Ձեր զննել տուած եւ ձեր Մօրիս ջկան օշարակը միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցաւ ... բաժնուիլն եւ անօրինաւորութեան հիւանդութեան ... մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հանգոյն յաջող ... ... համար ... գալ։

ՏՐ Ա. ԱՆՏՐԵԱՍԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ԿՈՄԻՏԱՍ Ս. ՈՍԿԵԱՆ

ԱՌՁԵՌՆ ԲԱՌԱԳԻՐՔ

ՀԱՅԵՐԷՆ—ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ

ՆՈՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ (Երկրորդ)
ՈՒՂՂԵԱԼ ԵՒ ՅԱՒԵԼԵԱԼ
ԱՒԵԼԻ ՔԱՆ 50,000 ԲԱՌ, ՈՃ ԵՒԱՅԼՆ

Բազմաշխատ հեղինակին սոյն օգտակար գործը կը բովանդակէ հին եւ նոր հայերէնի գրեթէ բոլոր բառերն զատ, գիտական եւ արուեստական բազմաթիւ բառեր, ոճեր եւ ասացուածներ համդերձ իրենց Դաղղ. Թարգմանութեամբն։ Բառից զանազան առումները բացատրուած են բազմաթիւ օրինակօք։ Սոյն խնամեալ եւ յոյժ կարեւոր գործը ճշմարիտ առաջնորդ կրնայ ըլլալ ուսանողներու ի Գաղղիերէն լեզուի, ինչպէս նաեւ սոյն լեզուի ուսման պարապողներու առ հասարակ։

Գործոյն վերջը աւելցուած է գաղղիերէն լեզուի անկանոն եւ պակասաւոր բայից պարզ ժամանակներու մէկ ցանկն համդերձ պիտանի եւ կարեւոր ծանօթութեամբք, որք մեծապէս պիտի օգնեն ուսանողին։

Էջ իբր 1000, ընտիր թղթի վրայ մաքուր եւ յստակ տպագրութեամբ եւ զօրաւոր կազմով, որք բառարանի մը համար գրեթէ նոյնքան գնահատելի են որքան պարունակութիւնը։

☞ Գին { Զօրաւոր խաչքեն կազմ 25 Ղր. Լաթակազմ 27, Կիսակաշի 22 »

Կեդրոնատեղին է Յ. Մատթէոսեան վաճառատունը, Թիւ 27 Ֆինճանճըլար եօգուշու Կ. Պոլիս։ Կը գտնուի Պ. Պալենցի եւ բոլոր հայ գրավաճառաց քով, ինչպէս նաեւ Բերա Մեծ փողոց Վայսի եւ Քայլի գրատուններրը եւ Ղալաթիա Մահմուտիէ ճատտէսի Թիւ 42, Ոսման եւ Ընկ. Թղթավաճառանոցն։

Ընդդէմ դժուարամարսութեան.—Շաէնի Գինի։

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

ՂԱԼԱԹԻԱ

Ա. ՓԱՆՈՍԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

82 Վոյվոտա փողոց. Օսմ. Պանքայի դէմ. 82
Ընտիր ապրանք, ուղիղ կշիռ, չափաւոր գիներ
Վճարմանց դիւրութիւն

Ծանծնարարութիւնք առանց ծախքի կը ղրկուին մինչեւ տուն։ 383

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷՅԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէյի Խասսայի չահանէհէ ալըննաճագ միւթէնէվվի էյշիա տաքիմլէրին մաղը հալ բուլմին 30ընճը բազար էրթէսի կիւնի զապարը ղաթիսի վիլիւէճէքլինտէն թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզգիւրտէ սաաթ Ցտան նիհայէթ 9ա գատար Խազինէյի ճէլիլէյի մէզգիւրէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

24 Թըշրինի էվվէլ 311 1—3

ՓՇՕՐ ՊԻՐԱՅԻ

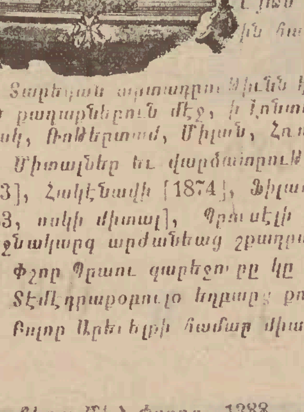

Միւնիխ, Պավիէռ
Հայծմայծից Գերմանիոյ կայսր ու Պրուսիոյ Թագաւոր Վիլհէլմ Բ.ի
Պաւիերայի զարեջուր, Կ. Փշորի զարեջրատան
Ամենապական Խորհրդական
Աւստրիա-Հունգարիոյ Թագաւոր կայսեր եւ Պաւիերայի Խնամակալ իշխանին

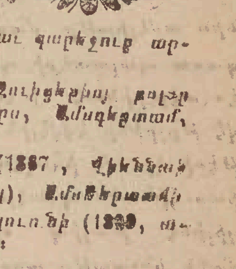

Առաջնակարգ զարեջուր Պաւիերայի, ուրիշ ամեն զարեջուրներէն գեր ի վեր, բոլորովին զուտ, համեղ եւ զօրարար ըմպելիք, ամեն եղանակներու յարմար, ծանչցուած յայտնի նշանաւոր բժիշկներու կողմէ։

...ին հաստատուած է. ինք առաջինը եղաւ որ 1854ին սկսաւ զարեջուր արտ-

Տարեկան արտադրութիւնն է 600,000 հեկտոլիտր։ Կպահեն Գերմանիոյ եւ Զուիցերիոյ բոլոր մեծ քաղաքներուն մէջ, ի Լոնտոն, Փարիզ, Հավր, Ռուէն, Պրուսէլ, Լիէժ, Անվերս, Ամսդերտամ, Հաակ, Ռոթերտամ, Միլան, Հռոմ, Վիեննա, Նիւ-Եորք եւ այլն

Միտալներ եւ վարձատրութիւններ՝ Միւնիխի [1854], Քէօլնի [1865], Փարիզի (1867, Վիեննայի 1873], Հալէնտայի [1874], Ֆիլատելֆիայի (1876), Նիւրէնպէրկի [1882, ոսկի միտալ), Ամսդերտամի 1883, ոսկի միտալ], Պրուսէլի [1888, ոսկի միտալ եւ պատուոյ վկայագիր], Մելպուռնի (1889, առաջնակարգ արժանեաց չքանշան պատուոյ յիշատակութեամբ) ցուցահանդէսներէն։

Փշոր Պրաու զարեջուրը կը վաճառուի հետեւեալ զարեջրատուններրը.

Տէմիրպաշօղլու եղբարց քով, Բերա, Մեծ-Փողոց, Ռուսական դեսպանատան դէմ, թիւ 436։

Բոլոր Արեւելքի համար միակ ներկայացուցիչն եւ շիշով զարեջուր վաճառողն է.

«Փշոր Պրաու»
Վիլհէլմ Բալուքա

Բերա Մեծ-Փողոց, 1388 25 Փասաժ Աղեմ 78—8

ՄԱԶ ԹԱՓԵԼՈՒ ՋՈՒՐ

ԿԱՆՈՒԹՍԱՅԻ հրաշալի Բուսման նորագիւտ եւ պարզ անվնաս հեղուկ մըն է որ 1—2 վայրկենի մէջ մարմնոյ վրայի անհամոյ եւ աւելորդ մազերը եւ աղուամազերը (այլեւ Թիւյիւ) կը ջնջէ արմատէն եւ կը թափէ, առանց երբէք այրելու եւ մորթին վնասելու։ Սոյն հեղուկին ազդեցութիւնը միայն մազերու վրայ ըլլալով, ժամերով մարմնոյ վրայ մնալու ըլլայ բնաւ չ'այրեր։ Մեծ համբաւ ստացած է Պոլսոյ թուրք հասարակութեան մէջ, որ մեծ մասամբ շնորհիւ սոյն հեղուկին միւնչեւ ցարդ գործածուած թունաւոր եւ զարշելի բաղադրութեան վտանգէն ազատեցաւ. ... տան եւ բաղնիքի մէջ։ Պաշտօնապէս քննուած է եւ արտոնիրէք փրծ գտնուած է։

ԳԻՒՐՈՒԹԻՒՆ, ՍԱՓՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ

Շիշը 12 ղրուշի կը ծախուի։

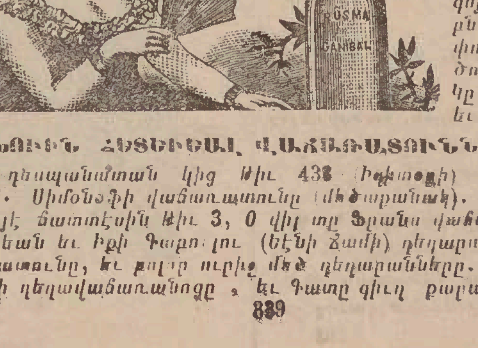

«ՆԻՒԻՕՐՔԻՆ ԲԱՐԻՔԻՆ»

ՆՈՐԱԳԻՒՏ ԵՒ ՎԱՐԿԵՆԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ

(ԲՆԱԿԱՆ ՍԵՒ, ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԵՒ ԴԵՂԻՆ)

Ֆրանսական եւ գիտական արտադրութեանց վերջին սքանչելի եւ աննման նորութիւններէ եղող վերոյիշեալ մազի ջուրը խաչակաւոր վերանորոգվոլ մ'է մազերու, որ միայն առաջին գործածութեամբ եւ առանց դժուարութեան երիտասարդութեան ատենին պէս 8—10 վայրկենի մէջ սկզբնականին գոյն մը եւ փայլ մը կուտայ ճերմկցած մազերու, մօրուքի եւ պեխերու, միանգամայն զանոնք զօրացնելով եւ աճեցնելով։ Ցաւաց քերթծ գոյնը այն աստիճան բնական է որ ամենէն ուշադիր նայողը չի կրնար որոշել, եւ 6—7շաբաթ առանց աւըտելու կը դիմանայ եւ ուզուածին չափ կրնայ լուացուիլ եւ լուացուելով մազերուն գոյնը կը հաստատուի եւ կը բնականանայ։ Մէկ անգամի փորձը պիտի համոզէ գործածողը սոյն ճշմարտութեան։ Կը ծախուի մեծ տուփը 35 եւ փոքրը 18 ղրուշ։

ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐԸ

Բերա Մեծ Փողոց Ռուսիոյ դեսպանատան կից թիւ 438 Իսթամբուլի վաճառատունը։ Կալաթա Միւրիճեպանի փողոց թիւ 16 Ս. Սիմոնեանի վաճառատունը (Մեծ ճամփանէ). Նոյնպէս Կալաթա Գանմամեթօ խանին տակ Մահմուտիէ ճատտէսին թիւ 3, Օ վիլ տը Ֆրանս վաճառատունը։ Պանճէ Գափու կամուրջի գլուխ, Քրիչիքեան եւ Իքի Գափուլու (Եէնի ճամի) դեղարանները, եւ հոն Մարսի դէմ № 41 Անգլիական վաճառատունը, եւ բոլոր ուրիշ մեծ դեղարանները. Նոյնպէս Պոլիս Ֆնտըքլեան խանի դէմ Աստուածատուրեանի դեղավաճառանոցը, եւ Գատը գիւղ բաղափին վրայ Շաքարեանի դեղարանը։ 839 38—70

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ

1881 Մարտ 20ի Կայսր Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մոսքուա 37
Ապահովագրութեան ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵՍԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱՆՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 4,000,000 ռուպլի
Երաշխաւորութեան դումար 63,000,000 ֆրք.
1894ի հասոյթը 24,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճարած է մօտ 90,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուքիոյ համար
ՊՕՂՈՍ ԱՒԳԵՐ
Պոլիս Ճէլալ Պէյ խան, Թիւ 22, 23

Ընդհ. Գործակալութեան
Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Մասնաճիւղ Ղալաթիա, Զէօմրէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Մ. Ժ. ՌԷՐՐԷՆ ԵՒ ՈՐԴ. 32.

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԳԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Լիրա 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր [illegible] վճարած է հրդեհի զոհուց համար։

326

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կոծական՝ կալուածք, կոթասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մինչորդութեամբ սոնա գրագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց
Ղալաթիա, Պանք Օթօմանի վարի քովը ի Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՂԱՐՏԱԿԻ
1892 ԹՎԱԿԱՆԻ 2/14ԻՆ
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆԱՅ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ, Կ'ԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼՍՈՅ.

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄՆԱՅԱՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԵՒՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՈՒ, ՂԱԼԱԹԻԱ 28

ԻԼԱՆ ՊԱՂՊԱՂ ՍԷՐԱՄԲԷՐԻ

Ինչաաթը ապէրիսէ իչուն մէվճուտ նուամունէսի վէճկէլ մագթուէն իյմայ իթտիրիէէք սիւրմէ չէրչիվէլէր իլէ գաֆէսլէր մէվգրի միւնագասայա գօնուլարագ Քըչրինը էվվէլին 28ինճի ճումա իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի ֆէրտասը 100տէ 5 թէնգիյաքընէն գապուլը մուգարբէր օլտուղընտան թաթիպ օլանդարընն ինչաաթը ապէրիսէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէկէրի իլան օլունուր։ Նո. 45 1—3

Սիմ Մէճիտիյէ 19 ղրշ. տան 32,000 ղրշ. Գատր-քէօյիւնտէ Գուչ Տիլիտէ 80½ մէքթօ միւրապպինտէ 2 գաթը միւճէտտէյնն ինչա օլունճագ քեարկիր ժանտարմա գարաղոլճանէսի։

13,450 ղրշ. Իւսկիւտարա Ալյաղմատա 50 մէքթօ միւրապպինտէ 1 գաթը միւճէտտէյնն ինչա օլունճագ քեարկիր ժանտարմա գարաղոլճանէսի։

150 ղրշ. Գասրմ-Փաշատա Եահիա Քէմիհիւտա մահալլէսինտէքի ժանտարմա գարաղոլճանէսինին պաղը թամիրաթը վէ օլուգ վէ պօրու վէ թամիրի։

210 ղրշ. Հաթապ գապուսընտաքի ժանտարմա գարաղոլճանէսինին իրիէվիտ ապթամաղը իլէ օլուգ վէ պօրու թամիրի։

750 ղրշ. Ժանտարմա տայիրէսինին խարապ գաքու վէ չէրչիվէլէրինին թամիրի վէ խալա թաշլարընն թաթիրի։

1950 ղրշ. Մէկապլի մանթէլիֆէաէ 10 պաղ ժանտարմա գարաղոլճանէսինին սըվա վէ պաուանա թամիր վէ թաշաղը։

6500 ղրշ. Գուղղունճուքաա ժանտարմա գարաղոլճանէսինին հէմիրէ թէճամատէն ինչաղը։

Միւէտտէյնն ինչա վէ թամիրաթ իրա օլունճագ ժանտարմա գարաղոլճանէրինին ամէլիաթը մագթուէսի իտա էլ միւնագասա պալատէքի պէտէլաթ իլէ թաշլարի էօհտէլէրինտէ թէգարբուր իթմիկինէն վէ Քըչրինը էվվէլին 28ինճի ճումա իրթէսի կիւնիւ իհտալէի գաթիէլէրի մուգարբէր իտուկինտէն պէտէլաթը մէգքիւրինին թէնգիլինէ թաշլա օլանդարընն քէֆիյէր [illegible] մէն ինչաաթը ապէրիսէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլունուր։

Նո. 46 1—3

COMPAGNIE RUSSE DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱՎԱՏԱՑԻՆ ԵՒ ԱՄԷՈՒՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւթատար երկաթեղէններ

Բշ. 23 4 Օտէսայի սուրճանոցի ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Դշ. 24,5 Ալեքսանդրիոյ սուրճանոցի սուրճանոցակր ժամ 5ին յետ միջօրէի Գիրէսի ճամբով

Դշ. 25 6 Սեվաստոպոլի սուրճանոցէ առաւօտեան ժամ 10ին։

Դշ. 25 6 Սուրճանոցակ դէպի Փոքր-Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաֆոյ, առաւօտեան ժամը 11ին։

Եշ. 26/7 Օտէսայի սուրճանոցակ, ժամը 2ին յետ միջօրէի։

Ուշ 27/8 Ալեքսանդրիոյ Սուրճանոցակ, հանդիպելով Սուրիոյ նաւահանգիստները երկու շաբաթը անգամ մը ժամը 4ին։

ԱՋԴ.— Հոկտ. 24 5, երեքշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող գոլեւոր Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, եաֆա եւ Բոր-Սայիտ գաւոդ շոգենաւին 268

ԳԱՐԵԱԿԱՆ ՀԱՆԳՈՒՅՑ

ԲԵԼՊԻԷԻ ՔԻՆԻՆԻՆ ԳԱԲՍԻԼՆԵՐԸ
QUININE de PELLETIER

Բոլոր թէրլենիներուն կողմէ ընդունուած իր ազդեցութեան համար ընդդէմ գլխացաւերու, ջղացաւերու, անդամներու, կոթնաձի, յօդացաւի, մանրոնց ախտերու։ Մեծապէս ազդեցիկ են ընդդէմ ինֆլուէնցայի, կռիբի, հարբուխի, ցրտաւուխտեան։ Մէկ քարսիլն ունի ազդու քան գաւաթ մը քինինեան։

10 20 և 100նոց սրուակներ։
Իւրաքանչիւր սրուակ կը կրէ անունը սեւ տպուած . . . .
Կեդրոնատեղի Գարիզ, Վիվիէն փողոց, 8
և գլխաւոր դեղարաններէ։

PELLETIER

Les Seules purgeant sans Coliques

PILULES SAVONNEUSES BOISSY

LAXATIVES
PURGATIVES
RAFRAICHISSANTES

La Boîte de 40 Pilules : 2 fr. franco.
Phie BOISSY, 2, Place, Vendôme, PARIS

ՊՈՒԱՍԻՒ ԱՅԱՌԱՅԻՆ ԴԵՂԱՏՆԵՐԸ

միակ լուծողականներն առանց խիթի բուժում գլխացաւերու, ջղացաւերու, պնդութեան, աղեաց անուժութեան եւայլն...

Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, դեղագործ Քանցիլէի քով, Բերա, Մեծ-Փողոց, 249 370

SANTAL SALOLÉ LACROIX

ԳԱԲՍԻԼՆԵՐԸ

Միջազգային գործարանի հիւանդութեանց դէմ գործածուող հականեխիչ դեղերուն ամէնէն ազդուն և ամենալաւ իրացնելին է։
Դիսեառատեղին դեղարան Լաղուռա, 7ին Շաքօ-սոս փողոց. Բարիզ.

Կը գտնուի բոլոր դեղարաններուն մէջ։

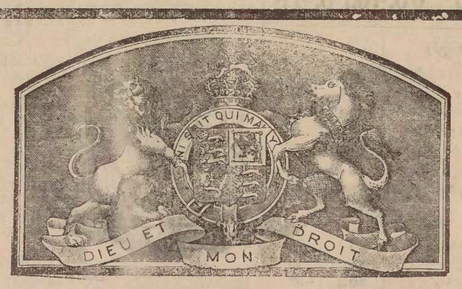

ՀԻՆ ՊՐԱՆՏԻ

Ժ. Ֆ. ՄԱԿՆԱՄԱՐԱ

ՓՈՆԵԱՓ
ՇԱՐԱՆԴ ՖՐԱՆՍԱ
ԱՄԵՆ ՏԵՂ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ

340

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈԹԻ ՕՀԼԸԷԿ)
ՄՈՐԻՒ ՁԿԷՆ ՋՈՒՏ ԻՒՂ.
Իգ-ֆոսֆիտ ու շուշ Ի սոպով
Գաստրոսեալ մեռաղ ՍԿՈԹԻ և ԳՕՐԻՆԻ
ի Նիւ-Եորք։

Կաթիլ չափ ախորժահամ է
Մարիւ ձկան հուժ իւղի բոլոր յատկութիւններն ունի։
Եղջիւրաֆոսֆիտներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոշլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտաուլծիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճոզանութիւնը

Դիւրակներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դեղատոմսը է, ամենէն փոփուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գրեթէ բոլոր դեղատներու մէջ։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԵԼ

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄԲՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆր. ֆրանք 8,000,000
Պահեստի գումար	10,028,000
Տարեկան հասոյթ	23,250,000

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔՍ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերատունցներ և բակութիւններ և տարա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնով

894 Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գապու, Անանիատիս խան. 12, 13, 14

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՆԵՐԿԵՐՈՒ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ «ՕԱԳԻՐԱ» ՎԱՌՆԻՒՆԻՆ
ԵՒ ԱՄԵՆԱՍԵՌ ՄՈՒՐԻ

Վաճառանիւթ

ԹՄՈՐԱԿՊԱՏԱՏՈՎ
SCHIFF, SREK & COMP.
VIENNE, I. LOTHRINGERSTRASSE, 3
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ R. et F. Heer Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԿԱՆԱՆՑ

ԱԲԻՕԼԻՆ ՇԱԲՈԹՕԻ
APIOLINE de CHAPOTEAUT
(Աբիոլին հոգ շա-թիլ)

Աբիոլինը ամենէն հոգոյ գաւառանաբեր դեղն է և ամենէն աւելի գնահատուած բժիշկներէն։ Առաջ կը բերէ և կը կանոնաւորէ դաշտանը, յապաղումներ կը դադրեցնէ, ինչպէս նաեւ գլխացաւերը, ջղային գրգռումը, ցաւերն ու խիթերը ոչ ամապլուսն կը պատճառին և կիներու տանջումները կը խանդարեն։

Գարիզ, 8 Վիվիէն փողոց
և բոլոր գեղարանները A.

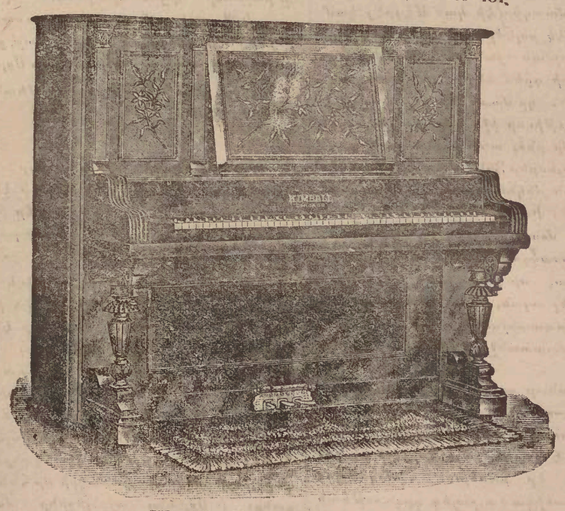

ԿՈՍՏԻԿԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԴԱՇՆԱԿՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԳԵՀՈՆՆԵՐՈՒ
ՊԱՏՐԱՍ ԴԱՐԳՈՒ, ՈՒՐԹՈՒ ԽԱՆ, ԹԻՒ 7, ՍԷՔԱՄՊՕԼ

W. W. KIMBALL & Co
ՇԻԳԱԿՈՑԻ ՀՈՒԶԱԿԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ
ԳՈԼՈՍՊԻԱՆՑ «ՏԻԵԶԵՐԱՅԱՆ ՏՈՒՆՑԱՀԱՆԳԻՍՏՔ»
ԱՄԵՆԱՄԲԱՐՁ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍՏԱՑԱԾ
ՁԱՅՆ.— ՋԱՂՅՈՒ ԵՒ ՆԵՐԴԱՇՆԱԿ
ՇԻՆՈՒԱԾՔԵՐ.—ՀՈՒՆ ԵՒ ՁՕՐԱՒՈՐ

Ամերիկեան ապրանաց գերազանցութիւնն աշխարհաճանաչ է արդէն· միայն թէ գներուն համեմատաբար բարձրութեան պատճառաւ դիւրամատչելի չեն համարուած այս երկրին մէջ։ Կոստիկեան եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել Արգոյ հասարակութեան թէ մասնաւոր համաձայնութեան մ'եկած են այս գործարանին հետ, Գօլսոյ, Եգիպտոսի, Պուլկարիոյ եւ բոլոր Արեւելքի մէջ այս ընտիր գործիները ծանօթացնելու համար, որով կարող են նոյն իսկ յԱմերիկա ծախուած գնելէն շատ աւելի աժան վաճառել զանոնք։

Արգոյ յանձնորդը, փոխանակ Բերայի մեծաձախս խանութները դիմելու, եկը մեր վաճառատունն այցելել հաճին, փորձով պիտի տեսնեն թէ հասարակ դաշնակի մը գնէն քիչ մը աւելի վճարելով, պիտի կարենան ունենալ այս պատուական դաշնակներէն եւ երգեհոններէն։

ԿՐ ԳՏՆՈՒԻՆ ՆԱԵՒ ԾԱԼԼՈՒՈՂ ՄԱՀՃԱԿԱՆՆԵՐ
ԲՈԼՈՐՎԻՆ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳԻՒՏ

Դոցուած վիճակի մէջ հայելաւոր սքանչելի դարանի մը ձեւն ունենալով, բացուած ատեն իւր ամեն պէտքերովը կատարեալ եւ հանգստաւէտ անկողին մը կը նեղեկայացնէ։

ՆՈՐ ՈՒՂԵՑՈՑՑ
ՄԷՍԱԳԷՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ուղղակի Ֆ. Ֆէլլի ընդէջ Լոնտոնի եւ Սեւ ծովու նաւահանգիստներուն (երթուղարին հանդիպելով ի Հավր։

Լոնտոնէ մեկնում ամեն կիրակի. Մարսիլիա եկն ում ամեն շաբաթ օր, իրիկուան ժամ 4ին, մէկ շաբաթ, սկսեալ սեպտ. 21էն, դէպի Պիրէոն, Իզմիր, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս, միւս շաբաթուն, սեպ. 28էն սկսեալ, դէպի Բալսմադա, (փոփոխակի Ֆաֆարօյ) Շ'բրա, Սէլանիկ, Տէլտէ Ադաճ, փոփոխակի Բալա ա, Տարտանէլ, Կ. Պոլիս։

Կ. Պոլսէ մեկն ում դէպի Մարսիլիա, Հավր, Լոնտոն, ամեն ուրբաթ, առտուան ժամ 9ին, մէկ շաբաթ, Տարտանէլէն, Տէլտէ աղաճ, (փոփոխակի Բալալա), հոկտ. 11էն սկսեալ եւ միւս շաբաթուն Տարտանէլէն, Իզմիրէն, Պիրէ Նէն, հոկտ. 18էն սկսեալ։

Բաց ասստ, ամեն տասնրհինգ օրը, ուրբաթ իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 1էն սկսեալ Սուրիոյ գծին շոգենաւը Կ Պոլիս գալով անմիջապէս պիտի մեկնի դէպի Մարսիլիա միայն Իզմիր ու Պիրէոն հանդիպելով։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Հոկտ. 3էն սկսեալ, հինգշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, ամեն տասնրհինգ օրը։ Կ. Պոլսէ մեկնում դէպ Իզմիր (առանց ուրիշ շոգենաւ փոխադրութեան) Վանի, Սամսոն, Փոփոխակի Հռոդոս, Գէրուն, Լարնաքա, Մէրսին, Իսքենտերուն, Լաթաքիա, Թրիբոլի, Նորէն Պէյրութ, Այեքսանտրիա, Մարսիլիա՝ ուրիշ նաւ փոխադրութեամբ, Պէյրութ դէպի Եաֆա եւ Բոր-Սայիտ։

ՕՏԵՍԱ-ՆՈՎՈՐՈՍԻՍԿԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երեւելիկ կիսամեսայ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրճանոցներով Կ. Պոլսէ մեկնում երկուշաբթի իրիկուան ժամ 4ին, հոկտ. 7էն սկսեալ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒ-ՊԱԹՈՒՄԻ ԳԻԾ

Ուղղակի երեւելիկ տա նրիհգօրեայ՝ Լոնտոնէն, Հավրէն, Մարսիլիաէն եկած սուրճանոցներով։ Կ. Պոլսէ մեկնում կիրակի կէսօրին դէպ ի Նամսոն, Կիրասոն, Տրապիզոն եւ Պաթում։ 425

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ